ใบรับรองปัญหาพิเศษปริญญาตรี
หลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม

เรื่อง ความคิดเห็นต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

Opinion on Health Impact Assessment of Environmental Impact Assessment Related Persons

โดย นางสาวแพรพันธ์ พงษ์ยั่งยืน

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนก เลิศพานิช)

หลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม รับรองแล้ว

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ สีสนอง)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม

วันที่ 31 พ.ค. 2553 เดือน.....พ.ศ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาพิเศษปริญญาตรี

เรื่อง

ความคิดเห็นต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

Opinion on Health Impact Assessment of Environmental Impact Assessment Related Persons

โดย

นางสาวแพรพันธ์ พงษ์ยั่งยืน

เสนอ

หลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม
คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม)
ปีการศึกษา 2552

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อเรื่อง	ความคิดเห็นต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม Opinion on Health Impact Assessment of Environmental Impact Assessment Related Persons
โดย	นางสาวแพรพันธ์ พงษ์ยั่งยืน
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม)
หลักสูตร	การจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม
คณะ	เทคโนโลยีการเกษตร
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนก เลิศพานิช

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพใน 5 ด้าน ได้แก่ ข้อกังวลที่มีต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ข้อดี ข้อเสีย แนวทางดำเนินการ ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ความเปลี่ยนแปลงจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเมื่อนำมาใช้ร่วมกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ปัญหาและอุปสรรคที่อาจพบเจอในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเมื่อนำมาใช้ร่วมกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ข้อเสนอแนะหรือแนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเพื่อการนำมาใช้ร่วมกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

โดยกลุ่มตัวอย่าง แต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเหมือนกัน คือ เห็นว่าเป็นข้อดีที่มีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเพิ่มเข้ามา ถึงแม้ฐานข้อมูลหรือการประชาสัมพันธ์ยังต้องมีการแก้ไขอยู่บ้าง การประเมินผลกระทบทางสุขภาพจะต้องสามารถคาดการณ์และแก้ไข เพื่อลดผลกระทบทางด้านสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นต่อชุมชนได้อย่างจริงจัง รวมถึงการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ มีการร่วมมือกันของหลายฝ่าย โดยการประเมินผลกระทบทางสุขภาพมีการดำเนินการใกล้เคียงกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพียงแต่เพิ่มและให้ความสำคัญในการทำประชาวิจารณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นหน้าที่ของกลุ่มผู้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ ในการศึกษาและวิจัยเพื่อลดผลกระทบจากโครงการนั้นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษสำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก ผศ.ดร.กนก เลิศพานิช อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ และช่วยตรวจสอบ แก้ไขข้อมูลในการทำวิจัย ตลอดจนการปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ จนปัญหาพิเศษนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผศ.สมเกียรติ สีสนอง ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไข เพื่อการปรับปรุงให้การวิจัยมีคุณภาพสูงขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประศาสน์ความรู้ ตลอดจนข้อคิดต่าง ๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า และเป็นแนวทางในการจัดทำปัญหาพิเศษ จนประสบความสำเร็จ

ขอขอบพระคุณบุคคลที่ให้การเอื้อเฟื้อในการสัมภาษณ์งานวิจัยครั้งนี้ และบุคคลอื่นที่ให้การช่วยเหลือและการสนับสนุนในทุกด้าน

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และรวมทั้งน้อง ๆ ทุกคนที่ได้ให้ความรัก ให้กำลังใจ ในการสนับสนุน และช่วยเหลือในทุกด้าน ตลอดมา

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ และบุคคลที่ผู้วิจัยไม่ได้กล่าวถึงไว้ในที่นี้ ที่ให้การสนับสนุนตลอดจนให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ และเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยมาโดยตลอด

นางสาวแพรพันธ์ พงษ์ยั่งยืน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
นิยามศัพท์	ค
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	3
การตรวจเอกสาร	4
ความคิดเห็น	4
การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ	7
การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	13
วิธีการศึกษา	17
ประชากร	17
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	18
การเก็บรวบรวมข้อมูล	19
การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	19
ผลและวิจารณ์ผลการศึกษา	20
ผลการศึกษา	21
วิจารณ์ผลการศึกษา	35
สรุปผลการศึกษา	37
ข้อเสนอแนะ	40
เอกสารอ้างอิง	41
ภาคผนวก	43

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อกังวลจากเดิมที่มีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และเมื่อมีการเพิ่มการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามาใช้ร่วมกันของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	23
2	ความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพมีข้อดีและข้อเสีย หรือ ไม่อย่างไร	25
3	ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเมื่อมีการใช้ ร่วมกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและความคาดหวังในอนาคต	28
4	ปัญหาและอุปสรรคที่คิดเห็นว่าจะต้องพบจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพซึ่งนำมาใช้ร่วมกันกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	30
5	ข้อเสนอแนะ แนวความคิดที่สามารถนำมาใช้พัฒนาให้การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ สามารถใช้ร่วมกันกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดีในอนาคต	33
6	สรุปความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ	39

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิยามศัพท์

ความคิดเห็น คือ การแสดงออกซึ่งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือเหตุการณ์หนึ่งเหตุการณ์ใดด้วยการพูด การเขียน โดยมีความรู้ประสบการณ์ที่ได้มาจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานที่มาของการแสดงออกนั้น โดยมีอารมณ์กับความเป็นไปตามสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นแรงเสริม ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ได้ อาจได้รับการอบรมหรือไม่สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ คือ กลยุทธ์ที่เกิดจากการผสมผสานของวิธีปฏิบัติ วิธีการ และเครื่องมือต่างๆ เพื่อประเมินว่าผลจากการดำเนินนโยบาย โครงการ หรือโปรแกรม ก่อให้เกิดผลกระทบที่มีศักยภาพ ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ต่อสุขภาพของประชาชน รวมทั้งลักษณะของการกระจายของผลกระทบนั้นในกลุ่มประชากร

สุขภาพ คือ สภาวะความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจ และความเป็นอยู่ที่ดีทางสังคม ไม่ได้หมายเพียงแต่การไม่มีโรคหรือความเจ็บป่วยทุพพลภาพเท่านั้น

การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ การทำนายหรือคาดการณ์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้งทางบวกและทางลบของการดำเนินโครงการพัฒนาที่จะมีผลต่อสิ่งแวดล้อมในทุกๆด้านทั้งทางทรัพยากรธรรมชาติ และทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อจะได้หาทางป้องกันผลกระทบในทางลบที่อาจเกิดขึ้นให้เกิดน้อยที่สุดในขณะเดียวกันก็มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งส่วนใหญ่ไม่สามารถฟื้นคืนกลับมาได้อย่างมีประโยชน์ มีประสิทธิภาพสูงสุด และคุ้มค่าที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยได้ใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2550 ที่เปลี่ยนแปลงจากกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับเดิมปี พ.ศ. 2540 ซึ่งในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ฉบับปัจจุบันนี้ ได้มีข้อกำหนดในมาตราที่ 67 เรื่องสิทธิของชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ ในการคุ้มครอง ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังกล่าวถึง การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้าน คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2552) นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดให้มีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งในแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมก็ได้ให้ความสำคัญ ในเรื่องของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพอีกด้วย จากกฎหมายที่ระบุไว้นั้น ส่งผลให้ต้องมีการจัดทำการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ หรือ HIA : Health Impact Assessment ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือ EIA : Environmental Impact Assessment เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้โดยมีแนวคิดว่าในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะให้ความสำคัญกับประเด็นทางด้านสุขภาพได้มากขึ้นอย่างไร และผู้เกี่ยวข้องจะต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ หรือ HIA : Health Impact Assessment เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่มุ่งเน้นจะประมาณการณ์หรือคาดการณ์ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสุขภาพของประชาชนจากการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อที่จะได้นำเสนอข้อมูล ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะทั้งหลาย สู่กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน และคำนึงถึงความสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชน (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2551) การประเมินผลกระทบทางสุขภาพในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมนี้จึงเป็นเครื่องมือหรือกลไกที่สำคัญในการคุ้มครองและส่งเสริมสุขภาพของมนุษย์จากการดำเนินการต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อลดผลกระทบหรือติดตามตรวจสอบ การดำเนินการที่อาจเป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพของมนุษย์ ดังนั้นการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จึงอยากทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ว่ามีความคิดเห็นอย่างไร ต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ และใช้เป็นแนวทางมาใช้ในการพัฒนาการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็น
2. การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ
3. การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1. ความคิดเห็น

1.1 ความหมายของความคิดเห็น

กมลรัตน์ (2527) ได้สรุปว่า ความคิดเห็นเป็นเพียงการแสดงออกที่เกิดจากความรู้สึกภายในต่าง ๆ โดยที่ความรู้สึกนั้นอาจจะเป็นเพียงเจตคติ ความเชื่อหรือค่านิยม ถ้ามองในแง่ของพฤติกรรมทางจิตวิทยา ก็จะกล่าวไว้ว่า เจตคติ ความเชื่อ หรือค่านิยม เป็นพฤติกรรมภายนอกที่ผู้อื่นสามารถรู้หรือสังเกตได้ นอกจากตัวของเขาเองแต่ความคิดเป็นเพียงพฤติกรรมภายนอกที่ผู้อื่นสามารถรู้หรือสังเกตได้ ดังนั้น บุคคลที่มีเจตคติ ความเชื่อ หรือค่านิยมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างรวมกันแต่ถ้าเขาไม่แสดงความคิดเห็นออกมาก็ไม่สามารถทราบได้เลยว่าเขามีเจตคติ ความเชื่อ หรือค่านิยม

บุญธรรม (2513) กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็นของบุคคลจะมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะประจำตัวของแต่ละบุคคล เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้บุคคลและกลุ่มมีความคิดเห็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ทั้งนี้เพราะพื้นฐานความรู้เป็นขบวนการทางสังคมที่ได้รับจากการศึกษามาเป็นเวลานานหลายปีย่อมเป็นรากฐานก่อให้เกิดความคิดเห็นต่อสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ

สุชา (2520) กล่าวว่า ความคิดเห็นคือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง แต่จะเป็นความรู้สึกที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนกับทัศนคติ โดยที่คนเราจะมีความคิดแตกต่างกันไปหรือความคิดเห็นเป็นความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุทัย (2519) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นของมนุษย์คนเรามีหลายระดับ คือ ระดับผิวเผินและอย่างลึกซึ้ง กล่าวคือ ความคิดเห็นที่เป็นทัศนคตินี้เป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้ง และติดตัวไปเป็นเวลานาน ๆ ซึ่งเป็นความคิดทั่ว ๆ ไป ไม่เฉพาะเจาะจงเป็นความคิดที่มีในตัวของบุคคลทุกคน ส่วนความคิดเห็นเฉพาะอย่างจะมีอยู่ในตัวในระยะเวลาสั้น ๆ เรียกว่า Opinion

ดังนั้น จากหลักการ ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวกับพฤติกรรมจึงอาจสรุปได้ว่าความคิดเห็นเป็นความรู้สึกที่แสดงออกทางด้านทัศนคติ อาจเป็นความหวังการคาดคะเนอย่างตรงจุดหรือแคบ ๆ เช่น ความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นต้น

1.2 การวัดความคิดเห็น

นีออน (2525) กล่าวว่าความคิดเห็นและทัศนคติมีความหมายและลักษณะต่าง ๆ ใกล้เคียงกันมากดังนั้นการวัดความคิดเห็นจึงสามารถใช้วิธีการวัดทางทัศนคติได้ด้วย แต่เนื่องจากทัศนคติเป็นพฤติกรรมภายใน และไม่สามารถทราบได้เลยว่าบุคคลมีทัศนคติอย่างไรดังนั้นจึงต้องใช้วิธีการอนุมานจากพฤติกรรมภายนอกที่บุคคลแสดงออก ซึ่งมีวิธีวัดได้หลายอย่างดังนี้

1.2.1 การรายงานตนเอง (Self – report Measures)เป็นการวัดทัศนคติโดยวิธีการให้ผู้ถูกวัดรายงานตนเอง ถึงความรู้สึกเท่าที่ต่อสิ่งนั้น ๆอาจเป็นไปในรูปทางบวก หรือทางลบไม่ได้แยกองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือด้านความคิด ความรู้สึกหรือด้านพฤติกรรม แต่จะวัดเพียงดี-ไม่ดี เห็นด้วย - ไม่เห็นด้วยโดยมีมาตรวัดได้หลายชนิด เช่น มาตรวัดของไลเคิร์ท (Likert-type Scales) ได้สร้างมาตรวัดทัศนคติโดยพัฒนามาจากของ Thrustone มีข้อความทั้งทางบวกและทางลบปะปนกัน ส่งไปให้ผู้ตอบตัดสินข้อความ ว่าข้อความตรงกับระดับความคิดเห็นของผู้ตอบที่สุดซึ่ง มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่มีความเห็น ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่จากการใช้มาตรวัดแบบนี้มักจะพบว่ามีผู้ตอบที่ช่องเฉย ๆ (ไม่มีความเห็น) เป็นส่วนมาก จึงมีการใช้คำว่าเห็นด้วยเพียงเล็กน้อย แทนคำว่า เฉย ๆ เพื่อให้สามารถวัดความเห็นของผู้ตอบได้

1.2.2 การสังเกตพฤติกรรม (Observation of Overt Behavior) การสังเกตพฤติกรรมภายนอกของบุคคลก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้ทราบถึงทัศนคติของบุคคลได้ซึ่งอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ประกอบ ด้วย เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายเพิ่มเติมนอกจากนั้นอาจจะใช้วิธีการต่างๆต่อไปนี้เพื่อวัดทัศนคติ ได้แก่

1) การใช้วิธีการกึ่งการสะท้อนภาพ (Semiprojective technique) เช่นการให้ผู้ถูกศึกษาบรรยายภาพที่ไม่ชัดเจน หรือให้เติมคำ หรือข้อความ หรือให้พูดคำใดคำหนึ่งที่นึกขึ้นได้ทันทีหลังจากที่เสนอคำที่ต้องการวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ผลการทำแบบทดสอบแบบปรนัย (Performance on objective test) คือ การเลือกคำตอบจากแบบสอบถามแบบปรนัยในตัวเลือกที่ไม่ถูกต้อง และแสดงถึงความลำเอียงในเรื่องนั้นโดยจะต้องมีคำตอบที่ถูกต้องไว้ด้วย

3) การวัดจากปฏิกิริยาของร่างกาย (Physiological reactions) เนื่องจากว่าขณะร่างกายเกิดอารมณ์จะมีปฏิกิริยาของร่างกายที่สามารถวัดได้ เช่น การใช้เครื่องวัดการตอบสนองของผิวหนัง การวัดจากอัตราการเต้นของหัวใจ การบีบตัวของหลอดเลือด การหดตัว และการขยายตัวของม่านตาสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้รู้ถึงความเข้มข้นของทัศนคติ แต่ไม่สามารถบอกทิศทางว่าเป็นไปทางลบหรือทางบวก

4) การวัดด้วยการแสดงออกทางใบหน้า (The face scale) การวัดแบบนี้แบ่งเกณฑ์การวัด ออกเป็น 7 ระดับ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงท่าทางของใบหน้าประกอบด้วยตาและปาก โดยจะดูลักษณะอาการของปาก กล่าวคือ ถ้าริมฝีปากโค้งขึ้นก็แสดงว่ามีความเห็นด้วย ถ้าริมฝีปากอยู่ในระดับแนวราบหรือปกติแสดงว่าไม่แสดงความคิดเห็น หรือไม่แน่ใจแต่ถ้าริมฝีปากโค้งงอลงล่างแสดงให้เห็นว่าไม่เห็นด้วยการวัดทัศนคติส่วนใหญ่จะใช้วิธีการแบบรายงานตนเอง เพราะสามารถจัดเก็บข้อมูลจากคนกลุ่มใหญ่ ซึ่งอาจกระทำได้โดยการสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งมีทั้งแบบสัมภาษณ์คำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ (Close-ended question) และลักษณะคำถามที่ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ (Open-ended question) หรืออาจจะใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสามารถทำได้รวดเร็ว (สุชาติ, 2523) ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปอธิบายได้กว้างขวาง แต่ก็มีข้อจำกัดเพราะอาจจะได้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริงกับพฤติกรรมของเขา เนื่องจากบุคคล เกิดความระมัดระวังในการตอบแบบสอบถามเพราะฉะนั้นการวัดทัศนคติจึงควรใช้หลายๆวิธีประกอบกัน เพื่อช่วยเสริมข้อบกพร่องในวิธีใดวิธีหนึ่งให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2552) อธิบายถึงการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (Health Impact Assessment : HIA) คือ กลยุทธ์ที่เกิดจากการผสมผสานของวิธีปฏิบัติ (Procedures) วิธีการ (methods) และเครื่องมือต่างๆเพื่อประเมินว่าผลจากการดำเนินนโยบาย โครงการ หรือโปรแกรม ก่อให้เกิดผลกระทบที่มีศักยภาพ ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ต่อสุขภาพของประชาชน รวมทั้งลักษณะของการกระจายของผลกระทบนั้นในกลุ่มประชากร

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพเป็นแนวคิดที่ค่อนข้างใหม่สำหรับการจัดการด้านสุขภาพ เป็นเครื่องมือที่ดีสำหรับงานการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ ทำให้สามารถดึงดูดความสนใจในวงกว้างทั้งในระดับชาติและนานาชาติ เนื่องจากเป็นแนวคิดที่เสนอวิธีในการพิจารณาและทำความเข้าใจกับผลกระทบต่อสุขภาพทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ที่อาจเกิดขึ้นได้จากการดำเนินการกิจกรรมของนโยบาย โครงการหรือโปรแกรมต่างๆ กรอบแนวทางปฏิบัติของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ถูกพัฒนาขึ้นภายใต้หลักการที่ว่า แนวปฏิบัติต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะของโครงการ ทรัพยากรที่มีอยู่และความรับผิดชอบของผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจ เพื่อช่วยให้เข้าในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพได้ดียิ่งขึ้น

องค์การอนามัยโลก (2525) กล่าวว่าในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ให้ความสำคัญในประเด็นด้านสุขภาพน้อยมาก และการปรับปรุงรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในเรื่องสุขภาพน้อยมาก และการปรับปรุงรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในเรื่องสุขภาพให้มากขึ้น เป็นเรื่องที่สมเหตุ สมผลและเป็นโอกาสที่ดีที่จะทำให้มีการพิจารณาให้ความสำคัญต่อประเด็นทางด้านสุขภาพในกระบวนการตัดสินใจ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นถึงความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ประชากร 4 ใน 5 ของโลกซึ่งยากจนได้มีสุขภาพที่เหมาะสม ในขณะที่การพัฒนาดังกล่าวต้องไม่ทำอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นในสาระของการพัฒนาที่ยั่งยืน เรื่องของสุขภาพอนามัยจึงต้องเชื่อมโยงกับสภาวะที่ดีของระบบนิเวศน์ การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ กระบวนการธรรมชาติและระบบค้ำจุนการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิต คำจำกัดความของคำว่า สุขภาพ หมายถึง สภาวะความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจ และความเป็นอยู่ที่ดีทางสังคม ไม่ได้หมายความเพียงแต่การไม่มีโรคหรือความเจ็บป่วยทุพพลภาพเท่านั้น มุมมองและความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงมากและเป็นที่ยอมรับว่าสุขภาพเป็นเรื่องที่มากกว่าการไม่มีโรคหรือความเจ็บป่วย แต่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจอีกด้วย ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของปัจจัยเหล่านี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผนวกกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมถักทอเป็นสายใยที่ซับซ้อน ซึ่งส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์

2.1 ชนิดของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ แบ่งตามลักษณะการดำเนินการได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1.1 พิจารณาตามระยะเวลาดำเนินการ

- ดำเนินการก่อนการเกิดโครงการ
- ดำเนินการหลังการเกิดโครงการ
- ดำเนินการระหว่างดำเนินการโครงการ

2.1.2 พิจารณาตามความลึกของมิติของการประเมิน

- Desk-based HIA เหมาะสำหรับโครงการที่มีเวลาและทรัพยากรจำกัด
- Rapid HIA เหมาะสำหรับโครงการระยะเริ่มต้น ต้องมีการประเมินจากภายนอก สามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมได้
- Intermediate HIA มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ละเอียดมากยิ่งขึ้น ใช้ข้อมูลมากขึ้น มีการคาดการณ์นัยสำคัญของประเด็นที่มีความสำคัญ หรือข้อกังวลหรือข้อขัดแย้ง วิธีนี้เป็นวิธีที่ใช้ค่อนข้างมากในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ
- Comprehensive HIA มีการประเมินผลกระทบที่มีนัยสำคัญอย่างเป็นระบบและละเอียด เป็นวิธีที่น่าเชื่อถือมากที่สุดแต่มีการใช้ค่อนข้างน้อย ใช้ข้อมูลมากและต้องใช้การวิเคราะห์มากกว่าหนึ่งวิธีในการประมวลผลข้อมูล เพื่อการประเมินระดับผลกระทบ

2.2 จุดมุ่งหมายของคู่มือปฏิบัติการประเมิลผลกระทบทางสุขภาพในรางานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

2.2.1 เพื่อขยายมิติสุขภาพที่มีอยู่เดิมในประเด็นหัวข้อ สาธารณสุขและอาชีวอนามัย ซึ่งอยู่ภายใต้หัวข้อการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิต

2.2.2 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมและข้อมูลสุขภาพรวมถึงผลกระทบทางด้านอื่นๆ เช่น คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

2.2.3 มีการแสดงข้อมูลสุขภาพในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมภายใต้ด้านคุณค่าต่อสุขภาพชีวิตเรื่องสาธารณสุขและอาชีวอนามัย

2.2.4 ศึกษาเรื่องกลุ่มเสี่ยงและพื้นที่เสี่ยงที่อาจจะได้รับผลกระทบทางสุขภาพให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2.5 ช่วยให้การพิจารณาตัดสินใจอนุมัติ หรืออนุญาตโครงการ สามารถกระทำได้ครบทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ วิศวกรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพและสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.6 ลดการใช้ทรัพยากรทั้งในเรื่องของเวลา งบประมาณและบุคลากร

2.3 ขอบเขตของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

2.3.1 บูรณาการไว้ในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยเชื่อมโยงเข้ากับข้อมูลด้านทรัพยากร ด้านกายภาพ ชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทางสังคม โดยผลกระทบนั้นต้องสัมพันธ์กับการดำเนินกิจกรรมของโครงการทั้งในระยะก่อสร้างและดำเนินการ

2.3.2 กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ ได้แก่ ชุมชนและคนงานก่อสร้าง (ระยะก่อสร้าง) หรือพนักงานของโครงการ (ระยะดำเนินการ) ซึ่งในกรณีโครงการที่พักอาศัย ต้องพิจารณาถึงผลกระทบต่อผู้พักอาศัยด้วยเช่นกัน (สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548)

2.4 ขั้นตอนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

2.4.1 การคัดกรองเบื้องต้น

2.4.2 การกำหนดขอบเขตการศึกษา

2.4.3 การประเมินผลกระทบ

2.4.4 การกำหนดมาตรการลดผลกระทบและการติดตามตรวจสอบ

2.5 การพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพโดยกรมควบคุมโรค

ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจกรรมของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ต้องจัดทำและเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เสนอให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำเข้าสู่การพิจารณาตามที่ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 จำนวน 22 ประเภท ความสำคัญของการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ เป็นส่วนสำคัญในการวางแผนการใช้ประโยชน์ทรัพยากร เพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลที่ได้จะช่วยสนับสนุนการตัดสินใจในการลงทุนหรือการพัฒนาโครงการ นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางกำหนดแผนการติดตามตรวจสอบผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง โดยการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเป็นส่วนหนึ่งที่มีอยู่ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งรายงานที่จะได้จัดทำส่วนใหญ่มีการพิจารณาในเรื่องของผลกระทบต่อสุขภาพ ที่มีข้อมูลไม่ชัดเจนพอที่จะนำมาใช้ในการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคหรือผลกระทบต่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นภายหลังที่ได้มีการดำเนินโครงการ ดังจะเห็นได้จากสถานการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่เป็นผลมาจากกิจกรรมหรือการดำเนินโครงการต่างๆ

สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค ในฐานะที่เป็นหน่วยงานวิชาการสำหรับการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรค หรือผลกระทบต่อสุขภาพจากสิ่งแวดล้อม จึงเห็นว่าการสนับสนุนวิชาการเพื่อให้เกิดข้อมูลคาดการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ มีความชัดเจน และใกล้เคียงกับผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้วางแผนป้องกัน ควบคุมเฝ้าระวังโรคหรือผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้น ดังนั้น จึงได้มีความพยายามที่จะจัดทำแนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ สำหรับทุกโครงการที่กำหนดให้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมปละผลักดันแนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพและดัชนีทางสุขภาพเป็นองค์ประกอบของรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 โดยในปี พ.ศ. 2549 ได้เริ่มดำเนินการร่างแนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในกรณีท่าอากาศยานและโรงงานปูนซีเมนต์

แนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพที่ได้จัดทำขึ้นนี้ เพื่อระบุปัจจัยสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาในการจัดทำรายงานผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาโครงการต่างๆ แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ จะใช้หลักการของการประเมินความเสี่ยงทางสุขภาพในการพิจารณาความเสี่ยงทางสุขภาพ ทั้งในลักษณะคาดการณ์ หรือประมาณการ ถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น ทั้งในกลุ่มผู้ทำงานและประชาชนโดยรอบ พิจารณาได้จากองค์ประกอบ ดังนี้

1) สิ่งที่คุกคาม (แหล่งของอันตราย)
2) โอกาสของการเกิด
3) โรคหรือผลกระทบที่เป็นผลมาจากการรับสัมผัส
4) กลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบ
5) ระยะเวลาการรับสัมผัส
6) ความสำคัญของความเสี่ยงที่มีต่อกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มเฉพาะ

2.6 การพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพโดยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

ภายหลังที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (คปรส.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณะสุข ได้รับมอบหมายจากคณะอนุกรรมการวิชาการของคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพให้ดำเนินการศึกษา เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการประเมินผลกระทบสุขภาพในสังคมไทย โดย สวรส.ได้เริ่มดำเนินการโดยการทบทวนประสบการณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากต่างประเทศ และจัดทำเอกสารวิชาการเพื่อเผยแพร่แนวความคิด จนกระทั่งมีการพัฒนาการดำเนินงานมาเป็นแผนงานวิจัยระยะยาว ในนามของแผนงานวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ในปี 2544 ต่อมา แผนงานดังกล่าวได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นแผนงานวิจัยและพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (พงษ์เพ็ชร, 2553)

แผนงานวิจัยและพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ HPP - HIA (2553) อธิบายถึงการพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ แผนงาน HPP-HIA ว่ามีการกำหนดทิศทางการทำงานให้มีการดำเนินการวิจัยผลกระทบทางสุขภาพจากนโยบายแผนงาน และโครงการที่เกิดขึ้นจากประเด็นนโยบายต่างๆ นอกภาคสาธารณสุขเป็นหลัก โดยมีกรอบแนวทางหลักในการดำเนินงาน ประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน คือ

1) การพัฒนากรอบการวิเคราะห์ที่เหมาะสม คือ กระบวนการและแนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ และการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

2) การออกแบบกรอบโครงสร้างทางสถาบัน เพื่อการพัฒนาและการขยายผลแนวคิดเรื่องนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ และระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพไปสู่การเป็น กฎกติกา เพื่อให้เกิดการปฏิบัติจริงในสังคมไทย

3) การสร้างบุคลากรที่มีศักยภาพเพียงพอ ในการขับเคลื่อนผลักดันกระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

4) การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการ การสร้างบริบทแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อเงื่อนไขที่สำคัญ ในการผลักดันนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

2.7 สรุปผลการพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (Health Impact Assessment : HIA)

ในด้านการพัฒนาการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ เพื่อผลักดันนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ เริ่มปรากฏผลชัดเจนขึ้นในบางสาขานโยบาย เช่น นโยบายพลังงานที่มีมาตรการนโยบายเกี่ยวกับพลังงานหมุนเวียน การปรับลดโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าในอนาคต นอกจากนี้ การพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในประเทศไทย ยังได้รับการยอมรับจากวิชาการในต่างประเทศค่อนข้างสูง และมีศักยภาพที่จะเป็นแกนหลักในการประสานเครือข่ายการพัฒนาในด้านนี้ โดยเฉพาะในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับรัฐบาลก็ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และการกำหนดให้มีการพัฒนาการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่10

กล่าวโดยสรุปแล้ว การพัฒนาการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในสังคมไทย ได้ผ่านขั้นตอนการแนะนำและทดลองปรับใช้แนวคิด มาสู่ขั้นตอนของการลงหลักปักฐานในกระบวนการนโยบายและการพัฒนานั้นคือ การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ กำลังจะกลายเป็นแนวปฏิบัติหนึ่งในการสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งในอนาคตการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ น่าจะมี 4 แนวทางสำคัญ คือ

1) การประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ในระบบการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการประเมินผลกระทบในระดับโครงการ

2) การประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ในระดับชุมชนและท้องถิ่น ทั้งโดยชุมชนท้องถิ่นและโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) การประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบทางสุขภาพเพื่อการผลักดันนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ในนโยบายต่างๆ เช่น นโยบายการเกษตร นโยบายพลังงาน นโยบายคมนาคมขนส่ง

4) การประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบทางสุขภาพในการพัฒนานโยบายและการจัดการผลกระทบทางสุขภาพข้ามพรมแดน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สนธิ และคณะ (2541) กล่าวว่าการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) คือ การใช้หลักวิชาการในการทำนายหรือคาดการณ์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้งทางบวกและทางลบของการดำเนินโครงการพัฒนาที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อมในทุกๆด้าน ทั้งทางทรัพยากรธรรมชาติ และทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อจะได้หาทางป้องกันผลกระทบในทางลบที่อาจเกิดขึ้นให้เกิดน้อยที่สุด ในขณะเดียวกันก็มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่สามารถฟื้นคืนกลับมาได้อย่างมีประโยชน์ มีประสิทธิภาพสูงสุด และคุ้มค่าที่สุด นอกจากนี้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจของนักบริหารว่าสมควรดำเนินการหรือไม่ การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะเป็นประโยชน์อย่างมากหากได้รับการนำมาใช้ในการวางแผนป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ขั้นตอนการศึกษาความเหมาะสมของโครงการจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังการดำเนินโครงการไปแล้วได้มากและเป็นวิสัยทัศน์ของนักบริหารโครงการในยุคโลกาภิวัตน์ที่มุ่งเน้นการป้องกันมากกว่าการแก้ไข

อินทนิล และฉัตรวุฒิ (2551) กล่าวว่าการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) คือ การนำเสนอรายละเอียดของเหตุผลและความจำเป็น ในการวิเคราะห์และสรุปผลของปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่โครงการ โดยให้ความสัมพันธ์ทั้งในด้านลบและด้านบวกที่จะมีผลต่อโครงการ โดยอาจจะใช้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เพื่อให้เป็นการพัฒนาที่สร้างดุลยภาพของเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ดีมีสุขของประชาชนต่อไป โดยการประเมินและพิจารณาตามความเหมาะสม โดยมีขอบเขตในการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านชีวภาพ ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต โดยจะมีการศึกษาสภาพแวดล้อม กำหนดมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบ

ชรัตน์ และออมสิน (2552) กล่าวว่าการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) คือ การใช้หลักวิชาการในการวิเคราะห์แนวโน้มของผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบของการดำเนินโครงการพัฒนาที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อมในทุกๆด้าน ทั้งทางทรัพยากรธรรมชาติและทางเศรษฐกิจสังคม เพื่อจะได้หาทางป้องกันผลกระทบในทางลบที่เกิดขึ้น ในขณะเดียวกันก็มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่สามารถฟื้นคืนกลับมาได้อย่างมีประโยชน์ มีประสิทธิภาพสูงสุดและคุ้มค่าที่สุดตลอดจนการเสนอแนะมาตรการในการแก้ไข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลกระทบ และแผนการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งในระหว่างการก่อสร้างและ ดำเนินการโครงการ

การศึกษาหลักการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะทำให้สามารถมองลึกถึงปัญหาความขัดแย้งจากการใช้ทรัพยากรซึ่งจะมีผลต่อความเป็นไปได้และความตั้งใจที่จะดำเนินโครงการ นอกจากนี้ ยังดูถึงว่าโครงการอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ถิ่นที่อยู่อาศัย และวิธีการดำรงชีวิตหรือมีผลต่อการพัฒนาต่างๆ ในบริเวณใกล้เคียงหรือไม่อย่างไร หลังจากที่ได้มีการทำนายถึงแนวโน้มของปัญหาแล้ว การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังสามารถจะชี้ถึงมาตรการที่จะลดปัญหาและให้แนวทางในการปรับปรุงความเหมาะสมของโครงการให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจึงเป็นขบวนการที่สำคัญในระยะขบวนการตัดสินใจที่จะเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงวัตถุประสงค์ของโครงการในระยะสุดท้าย ซึ่งการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวช่วยหน่วยงานของรัฐตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการและช่วยให้เจ้าของโครงการประสบกับความสำเร็จในการที่จะทำให้โครงการได้ออกแบบอย่างเหมาะสมกับสภาวะสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2550) อธิบายถึงการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม(Environmental Impact Assessment : EIA) ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการป้องกันปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมอันอาจเกิดขึ้นจากการพัฒนา ซึ่งประเทศไทยได้มีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 หลังจากนั้น ในปี พ.ศ. 2524 ได้มีการออกประกาศกระทรวงกำหนดประเภทและขนาดของโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นฉบับแรก ซึ่งกำหนดให้โครงการพัฒนาจำนวน 10 ประเภทต้องจัดทำรายงานต่อมา ในปี พ.ศ. 2535 ได้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ปัจจุบันได้มีการออกประกาศกระทรวงกำหนดประเภทและขนาดของโครงการที่ต้องจัดทำรายงาน รวม 22 ประเภทโครงการ จากการประชุม U.N. Conference on Environment and Development ณ กรุงริโอ เดอ จาเนโร ในปี พ.ศ. 1993 ให้ความสำคัญในเรื่องความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยเป็นเรื่องที่ถือเป็นสำคัญในการพัฒนายั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการมีคุณภาพชีวิตที่มีสุขภาวะที่ดีและได้อยู่อาศัยในสิ่งแวดล้อมที่ดี ดังนั้นตามที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ซึ่งเป็นแผนหลักของประเทศได้กำหนดให้มีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมก็ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงเห็นความสำคัญในการดำเนินงานตามแผนดังกล่าวใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปีงบประมาณ 2550 สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติละสิ่งแวดล้อม ได้รับอนุมัติให้ดำเนินกิจกรรมพัฒนาแนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในรายงานการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ โดยมีแนวคิดว่าในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะให้ความสำคัญกับประเด็นทางด้านสุขภาพได้มากขึ้นอย่างไร และผู้ที่เกี่ยวข้องต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้

3.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก็เพื่อที่ระบุถึงแนวโน้มของผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในด้านต่างๆ เช่น คุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำ ดิน ทรัพยากรชีวภาพ การจ้างงาน การใช้ที่ดิน เป็นต้น ในการพิจารณาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจะต้องครอบคลุมบริเวณที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบและต้องพิจารณาผลกระทบที่เกิดโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากโครงการและผลกระทบทางอ้อมที่โครงการดังกล่าวมีต่อปัจจัยอื่นแล้วย้อนกลับมามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และต้องพิจารณาว่าผลกระทบนั้นเป็นผลกระทบระยะสั้น และผลกระทบระยะยาว หรือผลกระทบสะสม หรือไม่ ในขั้นตอนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้นจะต้องมีการสำรวจสภาพแวดล้อมของโครงการพร้อมทั้งดำเนินการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม สามารถแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

3.1.1 การจำแนกผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม โดยเป็นการอธิบายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันในบริเวณโครงการว่าปัจจุบันเนอย่างไร โดยแบ่งเป็น

1) ทรัพยากรด้านกายภาพ เช่น ดิน น้ำ อากาศ เสียง ธรณีวิทยา

2) ทรัพยากรด้านชีวภาพ เช่น สิ่งมีชีวิตทั้งหลายรวมทั้งสัตว์ พืช สิ่งมีชีวิตที่หายาก

3) คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ เช่น น้ำดื่ม น้ำใช้ การขนส่ง ไฟฟ้าพลังงาน การควบคุมน้ำท่วม การระบายน้ำ การเกษตร อุตสาหกรรม เหมืองแร่ สันทนาการ การใช้ที่ดิน

4) คุณค่าคุณภาพของชีวิต เช่น เศรษฐกิจสังคม การสาธารณสุข อาชีวอนามัย ประวัติศาสตร์ สุนทรียภาพ เป็นต้น

3.1.2 การทำนายผลกระทบสิ่งแวดล้อม การทำนายผลกระทบที่เกิดขึ้น ได้แก่ การคาดการณ์หรือการทำนายถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโครงการ

3.1.3 การตีค่าผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นขั้นตอนหลังจากที่ทราบขนาดผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมแต่ละตัวแปรแล้ว การรวบรวมผลกระทบของตัวแปรทั้งหมดเพื่อพิจารณาดูผลกระทบทั้งโครงการว่ามีผลดีหรือผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร ผลกระทบต่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สิ่งแวดล้อมมีความหลากหลาย เช่น ปัญหาสุขภาพเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิต

3.2 ประโยชน์ของการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

3.2.1 สิ่งที่ได้จากการศึกษาพร้อมทั้ง การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ข้อเสนอแนะควรนำไปใช้ในการปรับปรุงโครงการให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อม เช่น การปรับปรุงออกแบบทางด้านวิศวกรรม

3.2.2 การตัดสินใจควรจะทำในขั้นการวางแผนโครงการ โดยมีแนวทางที่แน่นอน ทั้งนี้ การตัดสินใจจะต้องมีพื้นฐานมาจากการดูผลจากการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

3.2.3 การระมัดระวังเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระยะดำเนินการควรเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา และต้องใช้เป็นข้อมูลแนวทางในการปฏิบัติงานสำหรับการทำงานของคนงานด้วย

ท้ายสุดหลังจากโครงการได้ดำเนินการควรมีการดำเนินการติดตามตรวจสอบอย่างเป็นระบบ เพื่อดูว่าผลกระทบที่ได้ทำนายนั้นเกิดจริงหรือไม่และสามารถใช้เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ที่จะดำเนินโครงการต่อไป

เดชรัต สุขกำเนิด และคณะ (2550) อธิบายถึงการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) คือเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ประเทศพัฒนาต่างๆ นำมาใช้ในงานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการพัฒนาย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติได้ แต่การพัฒนาที่ฉลาดและรอบคอบโดยผนวกการพิจารณาด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปด้วยตั้งแต่ในระยะเริ่มต้นโครงการหรือระยะวางแผนนั้นย่อมจะช่วยลดผลกระทบ พร้อมกันส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ประเทศจำกัดระมัดระวังและมีประโยชน์สูงสุด

สำหรับประเทศไทย ได้มีการใช้ระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมนับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2524 และตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 46 ปัจจุบันได้มีการออกประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ กำหนดประเภทและขนาดของโครงการจำนวน 22 ประเภท ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่หรือมีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงตามเสนอรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพิจารณาประกอบการอนุญาตหรืออนุมัติโครงการของหน่วยงานผู้อนุญาตหรือครม. ทั้งนี้ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะต้องจัดทำโดยผู้มีสิทธิทำรายงาน ซึ่งจดทะเบียนกับสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการศึกษา

การจัดทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อมซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบที่ไม่เป็นทางการ (Informal Interview) โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ได้สุ่มแบบเฉพาะเจาะจง คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งในการสัมภาษณ์จะสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์
ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะทำการศึกษาเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ตัวแทนของกลุ่มบริษัทเอกชน 2 บริษัทที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ ตัวแทนของประชนชนในเขตพื้นที่โครงการที่ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำนวน 8 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งหมด 16 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบการสัมภาษณ์วัดความคิดเห็นต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งถามเกี่ยวกับชื่อและนามสกุล อายุ ตำแหน่งหน้าที่ ความเชี่ยวชาญ อายุในการทำงาน และที่พักอาศัย

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่สร้างขึ้นอย่างกว้างๆ และครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และเป็นคำถามที่สามารถเปลี่ยนหรือเสริมคำถามอื่นเพิ่มเติมเข้าไปได้ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความเข้าใจในคำถามมากขึ้น และช่วยให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ถูกสัมภาษณ์อย่างครอบคลุมและเข้าใจง่ายขึ้น เพื่อนำความคิดเห็นของประชากรทั้งหมด มาทำการเปรียบเทียบทั้ง 5 ด้าน โดยแบ่งคำถามได้ดังต่อไปนี้

1) ข้อกังวลจากเดิมที่มีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และเมื่อมีการเพิ่มการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามาใช้ร่วมด้วย มีข้อสงสัยและคาดหวังให้เป็นอย่างไร

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ มีข้อดีและข้อเสีย หรือไม่อย่างไร

3) ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเมื่อมีการใช้ร่วมกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และคาดหวังไว้อย่างไรในอนาคต

4) ปัญหาและอุปสรรคที่คิดเห็นว่าจะต้องพบจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพซึ่งนำมาใช้ร่วมกันกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

5) ข้อเสนอแนะ แนวความคิดที่สามารถนำมาใช้พัฒนาให้การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ สามารถใช้ร่วมกันกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดีในอนาคต

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาเนื้อหาสาระ หลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ

2) ร่างคำถามให้ครอบคลุมกับขอบเขตที่ต้องการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้ง 5 ด้าน จำนวน 5 ข้อกว้างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) นำคำถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ควบคุมปัญหาพิเศษ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมด้านเนื้อหา และภาษา

4) ปรับปรุงแก้ไขคำถามให้ถูกต้องและรัดกุมมากขึ้นตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ผู้ควบคุมปัญหาพิเศษ

5) ติดต่อคนที่ต้องการจะสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ โดยการทำจดหมายขอความอนุเคราะห์เพื่อทำการสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อรอนัดวัน เวลา ที่นัดพบเพื่อไปสัมภาษณ์

6) เตรียมกล้อง เทปบันทึกเสียง และสมุดจดบันทึก ปากกา เพื่อไปสัมภาษณ์ในวันที่นัดสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้จัดทำปัญหาพิเศษได้ดำเนินการดังนี้

1. นำเทปบันทึกเสียงที่อัดไว้ ระหว่างการสัมภาษณ์มาถอดและตีความเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ถูกสัมภาษณ์ต่อคำถามแต่ละข้อ รวมถึงรูปถ่ายและข้อมูลทั่วไปที่จดบันทึกไว้ด้วย นำข้อมูลทั้งหมดมาทำการเรียบเรียงให้เรียบร้อย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากร 3 กลุ่ม ในระยะเวลา 1 เดือน และทำการรวบรวมและถอดความเป็นลายลักษณ์อักษร ในช่วงเดือน เมษายน 2553

การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้จัดทำปัญหาพิเศษดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ในการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ได้รวบรวมไว้นั้น จะใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเรื่องเดียวกันทั้งหมด

2. หลังจากการตรวจสอบข้อมูลแล้วจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงสังเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งบรรยายผล และสรุปผลการศึกษา โดยวิธีพรรณนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลและวิจารณ์ผลการศึกษา

จากการจัดทำปัญหาพิเศษ เรื่องความคิดเห็นต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผู้ทำปัญหาพิเศษได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งประเด็นศึกษา ออกเป็น 5 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ 1 ข้อกังวลจากเดิมที่มีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และเมื่อมีการเพิ่มการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามาใช้ร่วมด้วย มีข้อสงสัยและคาดหวังให้เป็นอย่างไร

ข้อที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ มีข้อดีและข้อเสีย หรือไม่อย่างไร

ข้อที่ 3 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเมื่อมีการใช้ร่วมกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และคาดหวังไว้อย่างไรในอนาคต

ข้อที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคที่คิดเห็นว่าจะต้องพบจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพซึ่งนำมาใช้ร่วมกันกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ข้อที่ 5 ข้อเสนอแนะ แนวความคิดที่สามารถนำมาใช้พัฒนาให้การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ สามารถใช้ร่วมกันกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดีในอนาคต

จากการสัมภาษณ์ จะทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมด แล้วนำมาเรียบเรียงและวิเคราะห์ข้อมูลใหม่ให้สมบูรณ์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นจากแต่ละบุคคลที่ให้การสัมภาษณ์ จะทำการวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปคำอธิบายแบบพรรณนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการศึกษา

หลังจากได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้ง 3 กลุ่ม โดยการบันทึกเทปไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ซึ่งมีทั้งหมด 5 คำถาม มาทำการเรียบเรียง สังเคราะห์ข้อมูลให้มีความกระชับ และสามารถทำความเข้าใจง่ายขึ้น โดยจะทำการสรุปใจความสำคัญที่ผู้สัมภาษณ์ให้ความคิดเห็นไว้คล้ายคลึงกัน และตามด้วยการเสนอความคิดเห็นส่วนตัวของผู้สัมภาษณ์บางคนที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากเดิม เพื่อช่วยให้การศึกษาความคิดเห็นมีความชัดเจนและตรงตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

1. ข้อกังวลจากเดิมที่มีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และเมื่อมีการเพิ่มการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามาใช้ร่วมด้วย มีข้อสงสัยและคาดหวังให้เป็นอย่างไร

- เจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความจริงแล้วการประเมินผลกระทบทางด้านสุขภาพมีอยู่ในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอยู่ก่อนหน้านั้นแล้ว ซึ่งอยู่ในปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาผลกระทบทั้ง 4 ด้าน แต่ยังเป็นการประเมินในภาพรวมซึ่งยังไม่มีการประเมินที่ชี้เฉพาะเจาะจงเท่าใดนัก เมื่อมีการออกกฎหมายให้มีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ จึงเปรียบเสมือนเครื่องมือหนึ่งที่เพิ่มเข้ามาเพื่อช่วยตอบโจทย์แก่กลุ่มประชาชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการนั้นๆ ซึ่งการประเมินผลกระทบทางสุขภาพจะเน้นถึงการคาดการณ์โครงการที่จะสร้างว่าจะส่งผลกระทบทางด้านสุขภาพหรือไม่ และหามาตรการป้องกันควบคุมไม่ให้เกิดผลกระทบหรือเกิดน้อยที่สุด รัฐบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งกระทรวงสาธารณสุขที่เข้ามาช่วยเหลือให้ข้อมูล รวมถึงภาครัฐบาลอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการทางด้านสุขอนามัยของชุมชน ซึ่งทำให้การประเมินผลกระทบทางสุขภาพมีความเคร่งครัดและถูกต้องมากขึ้น

"การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ เป็นวิธีการหนึ่งที่เพิ่มเข้ามาเพื่อเสริมการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะได้เล็งเห็นปัญหาและแก้ไขปัญหาที่สำคัญทางด้านสุขภาพ ทั้งสุขภาพจิตใจและสุขภาพทางกาย ซึ่งเป็นนามธรรม ไม่สามารถวัดค่าได้ ดังนั้นการประเมินผลกระทบทางสุขภาพจึงเป็นการใส่ใจและคำนึงถึงความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่ได้รับผลกระทบทางสุขภาพ ซึ่งอาจได้รับไม่เท่ากัน จึงเป็นเรื่องยากที่จะต้องใช้ดุลยพินิจในการศึกษา เพราะฉะนั้นแนวทางหรือมาตรการที่ปฏิบัติก็จะซับซ้อนมากขึ้น ต้องศึกษาข้อมูลให้มากขึ้น"

อิสรพันธ์ กาญจนเรขา , สัมภาษณ์ (5 เมษายน 2553)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ตัวแทนของกลุ่มบริษัทที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากเดิมที่การทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาที่ช่วยคาดการณ์ผลกระทบจากโครงการใดๆที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบหรือปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือว่าเป็นวิธีที่ช่วยให้โครงการที่จะเกิดขึ้นนั้น คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรและสังคมมากยิ่งขึ้น โดยไม่หวังแค่ผลประโยชน์ของใครเพียงฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียว แต่ปัจจุบันเมื่อมีการเพิ่มในส่วนของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามา ทำให้ระบบการดำเนินการจากเดิมที่มีมาต้องเพิ่มความละเอียดรอบคอบ ต้องใส่ใจและรักษาสิทธิของประชาชนมากยิ่งขึ้น รวมถึงการประเมินผลกระทบ การติดตามตรวจสอบ การลงพื้นที่เพื่อลงประชาวิจารณ์ ต้องให้ความรู้และอธิบายเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเพิ่มเข้าไปด้วย เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างข้อมูลของโครงการ กับประชาชนในเขตพื้นที่โครงการ เพื่อลดความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นจากการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่เคยเป็นปัญหาและเกิดขึ้นมายาวนาน

"การประเมินผลกระทบทางสุขภาพที่เกิดขึ้นยังมีกฎหมายที่รองรับน้อยมาก ฐานข้อมูลเกี่ยวกับโรคต่างๆยังมีน้อย มีประกาศที่คลุมเครือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารก็ยังไม่มากเท่าที่ควร หากเกิดปัญหาขึ้นตามมาภายหลัง ไม่รู้จะแก้ไขและดำเนินการอย่างไร เพราะยังเป็นเรื่องใหม่และไม่มีกฎเกณฑ์ใดมาตัดสินความถูกต้อง"

เบญจภรณ์ บุณยพุกกณะ , สัมภาษณ์ (19 เมษายน 2553)

- ตัวแทนของประชนชนในเขตพื้นที่โครงการที่ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากเดิมที่มีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สิ่งสำคัญที่เป็นปัญหาที่สุด คือการเพิกเฉยต่อผลเสียที่เกิดขึ้นต่อบุคคลที่อาศัยอยู่ในบริเวณโครงการและได้รับผลกระทบอย่างมาก เช่น ปัญหามลพิษทางเสียง อากาศ สุขภาพ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายมารองรับเพื่อช่วยในการตรวจสอบ ป้องกันแก้ไข หรือมาตรการลดผลกระทบเท่าใด แต่ก็ไม่สามารถลดผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ แต่เมื่อมีการเพิ่มการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามาเพื่อช่วยให้เกิดความเป็นธรรมต่อประชาชนผู้ได้รับผลกระทบและป้องกันไม่ให้เจ้าของโครงการกระทำการใดๆ โดยไม่คำนึงถึงผลเสียต่อสุขภาพ จึงกำหนดให้มีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพควบคู่กับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมไปด้วย ทั้งนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ร้องเรียนกันว่า ยังไม่เคยรู้และไม่เคยได้รับฟังการอบรม หรือประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารใดๆที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเท่าที่ควร จึงทำให้ขาดความเข้าใจและไม่รู้จะทำอย่างไร หากโครงการนั้นๆก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

"โครงการที่เกิดขึ้นทั้งของภาครัฐและเอกชนจำเป็นที่จะต้องทำการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้เกิดผลเสียตามมาภายหลังและเป็นปัญหาต่อสุขภาพของประชาชนในเขตพื้นที่ใกล้เคียง หากมีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ประชาชนคาดหวังว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงที่ดี ในการคำนึงถึงสุขภาพของประชาชน มีการตรวจสอบ ติดตามผล และดูแลทางด้านสุขภาพให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่ด้วย"

อารีญา ปอมหาธรรมกิจ , สัมภาษณ์ (9 เมษายน 2553)

ตารางที่ 1 ข้อกังวลจากเดิมที่มีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และเมื่อมีการเพิ่มการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามาใช้ร่วมกันของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง	จากเดิมที่มีแค่ EIA	ปัจจุบันที่เพิ่มHIAร่วมไปด้วย
- เจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทำได้ง่ายกว่า มีมาตรการป้องกันแก้ไขที่วัดค่าได้อย่างลงตัว	มาตรการตรวจสอบชี้วัดไม่ได้เป็นนามธรรม ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต และ สุขภาพกาย ต้องอาศัยข้อมูลอีกหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัย
- ตัวแทนของกลุ่มบริษัทที่จัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	มีการดำเนินงานจัดทำรายงานที่รวดเร็ว และตรงตามความต้องการของเจ้าของโครงการ	ในการจัดทำรายงาน ต้องมีความละเอียดเพิ่มขึ้น และต้องประเมินเกี่ยวกับสุขภาพ แต่ข้อมูลที่มี ยังไม่เพียงพอ ทำให้ กระบวนการทำงานล่าช้า เจ้าของของโครงการ ต้องเสียเวลาเพิ่มขึ้น
- ตัวแทนของประชาชนในเขตพื้นที่โครงการที่จัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	แม้ว่าจะมีการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ก็ยังเกิดผลกระทบต่อพื้นที่รอบเขตโครงการเช่นเดิม และไม่มีการแก้ไขตรวจสอบ รับผิดชอบ	เห็นด้วย ที่มี HIA เพิ่มเข้ามา เพราะแสดงออกถึงการใส่ใจ และ รักษาสิทธิของชุมชนไว้ เมื่อเกิดผลกระทบต่อสุขภาพ จะได้เกิดความไว้วางใจต่อโครงการนั้นๆมากยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ มีข้อดีและข้อเสีย หรือไม่อย่างไร

- เจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ข้อดี คือ มีความใส่ใจกับผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบเพื่อคาดการณ์ไม่ให้เกิดผลกระทบต่อกลุ่มชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น และยังได้รู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านสุขภาพ และสามารถกำหนดมาตรการตรวจสอบและแก้ไขได้ ข้อเสีย คือ การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ต้องอาศัยข้อมูลที่ละเอียดและถูกต้อง ข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาจะมาจากกระทรวงสาธารณสุข และภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้อง แต่ก็ยังมีข้อมูลเกี่ยวกับโรคบางชนิดที่ไม่ได้มีการบันทึกไว้ ทำให้การคาดการณ์ผลกระทบเป็นไปได้ยาก จึงทำให้เกิดการประเมินผลกระทบต้องใช้ระยะเวลายาวนาน

"ข้อดี จะอยู่ที่ภาคประชาชนผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการนั้นๆ ในขณะเดียวกันก็จะทำให้มีมาตรการมารองรับเพื่อแก้ไขปัญหาหรือลดผลกระทบที่จะทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพของชุมชนได้ ข้อเสีย ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร จึงกำลังปรับปรุงแก้ไขอยู่ในขณะนี้ ปัญหาจะอยู่ในส่วนของผู้จัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบที่ต้องศึกษาทำความเข้าใจให้มากขึ้น"

อิสรพันธ์ กาญจนเรขา , สัมภาษณ์ (5 เมษายน 2553)

- ตัวแทนของกลุ่มบริษัทที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เดิมมีการคำนึงถึงด้านสุขภาพอยู่แล้ว แต่เมื่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเพิ่มเข้ามา ทำให้เกิดผลดีต่อภาคประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการนั้นๆ ที่มาตรการติดตามตรวจสอบแก้ไข ไม่อาจช่วยแก้ปัญหาได้ครอบคลุมเท่าที่ควร ดังนั้น จึงช่วยรักษาสิทธิของประชาชน และคำนึงถึงสุขภาพของประชาชนเป็นหลัก

"ข้อดี จากการเพิ่มการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามา เป็นส่วนที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีแก่ภาคประชาชน คำนึงถึงในด้านสุขภาพมากยิ่งขึ้น และควบคุมให้โครงการใดๆก็ตามมีความไม่ประมาทที่จะก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในเขตพื้นที่โครงการ ข้อเสีย ด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพยังมีไม่มากพอ และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ยังไม่ดีพอ การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมก็ล่าช้าตามไปด้วย ดังนั้น การประเมินผลกระทบทางสุขภาพจึงเป็นการลองผิดลองถูกไปก่อน"

ปรีดาภรณ์ วัฒนรัตน์ , สัมภาษณ์ (19 เมษายน 2553)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ตัวแทนของประชนชนในเขตพื้นที่โครงการที่ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ในการเพิ่มการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ากับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ถือเป็นเรื่องที่ดีต่อประชาชน เพราะจากเดิมที่การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ขาดการตรวจสอบติดตามผล ได้สร้างผลเสียต่อประชาชนมากมาย ทั้งนี้ หวังว่าเมื่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามามีบทบาทด้วยแล้ว จะมีมาตรการที่จะคอยช่วยเหลือและดูแลใส่ใจปัญหาทางด้านสุขภาพของภาคประชาชนเป็นอย่างดี และคอยตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการนั้นๆอย่างเคร่งครัดมากยิ่งขึ้น

"เห็นด้วยว่าจะมีแต่ข้อดี ไม่มีข้อเสียเลย เพราะการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เดิมมีแต่จะสร้างผลเสียให้แก่ชุมชน แต่ตอนนี้มีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเพิ่มเข้ามา ทำให้โครงการใดๆก็ตามที่จะเกิดขึ้นต้องผ่านกระบวนการที่ยุ่งยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และจะมีการตรวจสอบ ติดตามผลอยู่เรื่อยๆ เพื่อคำนึงถึงผลกระทบทางสุขภาพของประชาชนเป็นหลัก"

สุภาพ ดอกไม้ , สัมภาษณ์ (9 เมษายน 2553)

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร

กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ข้อดี-ข้อเสียสำหรับวิธีการดำเนินการของHIA
- เจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	การประเมินผลกระทบทางสุขภาพเป็นเครื่องมือช่วยในการตรวจสอบดูแลหรือหามาตรการป้องกันทางด้านสุขภาพ ซึ่งผู้ที่มีส่วนได้เสียกับโครงการจะได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ ซึ่งหากเราได้รู้ว่าโครงการเหล่านี้ อาจจะก่อผลกระทบต่อสุขภาพก็จะสามารถหามาตรการป้องกันและแก้ไขเพื่อลดปัญหาลงได้ แต่อาจต้องใช้เวลานานขึ้น รวมถึงข้อมูลที่ต้องนำมาใช้ในการศึกษา ซึ่งยังขาดตกบกพร่อง ในขณะนี้จึงอยู่ในช่วงของการแก้ไขและทำให้ดีขึ้น
- ตัวแทนของกลุ่มบริษัทที่จัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	ข้อดี ช่วยรักษาสิทธิของประชาชนและจะต้องทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น มีมาตรการติดตามป้องกันอย่างเคร่งครัดขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ข้อดี-ข้อเสียสำหรับวิธีการดำเนินการของHIA
	ข้อเสีย คือ การที่ข้อมูลในด้านนี้ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักมากเท่าที่ควร เพราะยังเป็นเรื่องใหม่ จึงทำให้การทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเสร็จล่าช้า และไม่สามารถวัดผลความถูกต้องได้เท่าไหร่ หากเปรียบเทียบกับจากเดิมที่มีแค่การวิเคราะห์ด้านสิ่งแวดล้อมเพียงอย่างเดียว
- ตัวแทนของประชาชนในเขตพื้นที่โครงการที่จัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	มีแต่ข้อดี เพราะจากเดิมที่มีปัญหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากและไม่มีการแก้ไขที่ตรงจุด แต่เมื่อเพิ่มการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้าไป ทำให้รู้ปัญหาที่แท้จริงของโครงการและเข้าถึงชุมชนได้มากกว่า หากโครงการนั้นๆได้มีการตรวจสอบและมีมาตรการป้องกันอย่างเคร่งครัด ก็ถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่สามารถช่วยรักษาชีวิตและสุขภาพของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

3. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเมื่อมีการใช้ร่วมกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และคาดหวังไว้อย่างไรในอนาคต

- เจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพจะเน้นประเด็นศึกษาผลกระทบทางด้านสุขภาพอนามัยสาธารณสุขอย่างรอบคอบมากขึ้น ซึ่งอาจจะเกิดความยุ่งยากซับซ้อนในการดำเนินการอยู่บ้าง แต่ก็เกิดผลดีต่อภาคประชาชนผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการ และยังเป็นเรื่องที่ทำให้หลายฝ่ายตื่นตัวและให้ความสำคัญ อาทิเช่น เจ้าของโครงการ ผู้จัดทำรายงาน ประชาชน หรือภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข ซึ่งเล็งเห็นผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสุขภาพมากขึ้น และช่วยกันผลักดันมาตรการเหล่านี้ให้สำเร็จได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

"เจ้าของโครงการ มีความสนใจเมื่อมีการออกกฎหมายบังคับใช้ ทำให้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพเป็นสำคัญ ส่วนภาครัฐบาลก็จะมีการปฏิบัติตามคำสั่งศาลที่จะกำหนดให้ยุติหรือชะลอโครงการใดที่ก่อผลกระทบทางสุขภาพ เหล่านี้ล้วนเป็นนิมิตหมายที่ดีในการเริ่มต้นการประเมินผลกระทบทางสุขภาพที่ประชาชนยอมรับ"

พงษ์ศักดิ์ เอื้อสุวรรณา , สัมภาษณ์ (5 เมษายน 2553)

- ตัวแทนของกลุ่มบริษัทที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

เมื่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพมีตัวบทกฎหมาย หรือข้อมูลข่าวสารมารองรับอย่างเต็มที่แล้ว การวิเคราะห์ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมก็จะทำได้อย่างรวดเร็วและสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด รวมถึงมาตรการติดตามตรวจสอบก็จะราบรื่นและมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ส่งผลดีให้แก่ทุกฝ่าย โครงการที่กำลังศึกษาอยู่ก็จะลดผลกระทบทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพด้วย ซึ่งเป็นข้อดีที่อยากจะเห็นถึงความก้าวหน้ามากที่สุด

"อย่างเช่นในกรณีมาตาพุด ซึ่งเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเป็นสำคัญ ประเทศไทยเองก็ได้ประสบการณ์จากเหตุการณ์ในครั้งนี้แล้ว ถือเป็นกรณีศึกษาที่เราจะนำปัญหาหรือจุดด้อยที่มองข้ามไป มาช่วยกันแก้ปัญหาให้ตรงจุด ให้ความสำคัญกับภาคประชาชนมากขึ้น มีวิธีการดำเนินการที่เป็นระบบและสามารถช่วยลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและทางด้านสุขภาพไม่ให้เกิดผลกระทบอย่างเช่นกรณีมาตรพุดอีกต่อไป"

เบญจภรณ์ บุณยพุกกณะ , สัมภาษณ์ (19 เมษายน 2553)

- ตัวแทนของประชาชนในเขตพื้นที่โครงการที่ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากเดิมที่การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ไม่มีความชัดเจนมากเท่าที่ควร โครงการที่เกิดขึ้นสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ทำให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชน อีกทั้งมาตรการควบคุม ตรวจสอบไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาได้ แต่หากมีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเพิ่มเข้ามา คาดว่าจะสามารถช่วยให้มีความเคร่งครัดในการประเมินผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพได้มากขึ้น และหวังว่าปัญหาทางด้านต่างๆจะหมดไป ขอเพียงแค่ให้มีการดำเนินการอย่างจริงจังและเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี

"ในแง่ของกฎหมายที่เพิ่มการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามา เป็นสิ่งที่ดีเพราะจะทำให้ประชาชนได้รับการคุ้มครอง และมีสิทธิตามกฎหมาย แต่ก็อยากให้ความสำคัญในการเข้ามาประสัมพันธ์ การทำประชาวิจารณ์ ให้ความรู้แก่ประชาชนเพราะปัจจุบันทางเราต้องให้ความรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพแก่ประชาชนด้วยตนเอง โดยการให้แพทย์หรือบุคคลที่เข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพมาเป็นที่ปรึกษาให้ หากมีการประชาสัมพันธ์และให้ความสำคัญมากขึ้น ก็จะทำให้เกิดความเข้าใจต่อการดำเนินงานแต่ละโครงการเพิ่มขึ้น ถ้าเป็นไปตามนั้นได้ ในอนาคตก็จะช่วยลดปัญหาจากโครงการต่างๆที่เกิดขึ้นได้"

อารีญา ปอมหาธรรมกิจ , สัมภาษณ์ (9 เมษายน 2553)

ตารางที่ 3 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเมื่อมีการใช้ ร่วมกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและความคาดหวังในอนาคต

กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ผลที่คาดหวังว่าจะได้รับจากการประเมินผลกระทบสุขภาพ
- เจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	การประเมินผลกระทบทางสุขภาพจะเน้นศึกษาผลกระทบที่ที่จะเกิดขึ้นต่อสุขภาพเป็นหลัก ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจและกระตือรือร้นมากขึ้น เจ้าของโครงการก็ต้องทำตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ถึงแม้การทำรายงานอาจจะต้องใช้ความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น แต่ก็มีผลดีต่อตัวบุคคลที่จะได้รับผลกระทบทางสุขภาพ
- ตัวแทนของกลุ่มบริษัทที่จัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	อยากให้รัฐบาลมีการออกกฎหมายหรือกำหนดกฎเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจนจะเกิดผลดีต่อการประเมินผลกระทบ และเน้นความถูกต้องเป็นหลัก ประชาชนก็จะได้รับผลดีในส่วนนั้น รวมถึงการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด และมีการพัฒนาระบบการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นต่อการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ
- ตัวแทนของประชาชนในเขตพื้นที่โครงการที่จัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	การประเมินผลกระทบทางสุขภาพเป็นสิ่งที่ดีอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องการให้สามารถลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้จริง มีการป้องกันและตรวจสอบอยู่อย่างสม่ำเสมอ ในขณะเดียวกัน ก็ต้องสามารถจะประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ปัญหาและอุปสรรคที่คิดเห็นว่าจะต้องพบจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพซึ่งนำมาใช้ร่วมกันกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

- เจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เมื่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเริ่มเข้ามา คนให้ความสนใจมากขึ้น แต่ยังเป็นเรื่องใหม่ แต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอาจมีความเข้าใจในการประเมินที่แตกต่างกัน เป็นเพราะความรู้ความเข้าใจที่ได้ศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะเชี่ยวชาญทางด้านสุขภาพปัจจุบันยังมีน้อย วิธีแก้ปัญหา จึงมีการทำงานร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข แต่ก็ยังเกิดปัญหาเกี่ยวกับฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องยังไม่ชัดเจนจึงเป็นปัญหาในการนำมาประเมินผลกระทบ ในขณะเดียวกันเจ้าของโครงการที่จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนด ก็ยังไม่เกิดความชัดเจน ในส่วนของการรับฟังความคิดเห็นก็ไม่รู้ว่าจะศึกษาอยู่ในระดับใด และจะต้องศึกษาเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ต้องมีการนำมาอภิปรายและให้ความรู้ความเข้าใจกันในทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดการพัฒนาในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

"การให้ความรู้ต่อบุคลากรและมีที่ปรึกษาทางด้านสุขภาพโดยเฉพาะเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะจะทำให้เกิดความเข้าใจต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพมากยิ่งขึ้น และยังสามารถช่วยแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด ในขณะนี้การประเมินผลกระทบจึงดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป ลองผิดลองถูกและแก้ไขปัญหาทีละจุด เพราะยังมีช่องโหว่อยู่มาก จึงต้องมีการศึกษาข้อมูลอย่างรอบคอบที่สุด เพื่อให้เกิดความมั่นใจและเชื่อใจต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ"

พงษ์ศักดิ์ เอื้อสุวรรณา , สัมภาษณ์ (5 เมษายน 2533)

- ตัวแทนของกลุ่มบริษัทที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ เป็นกฎหมายใหม่ และยังมีกรณีศึกษาหรือตัวอย่างน้อยอยู่ การทำงานจึงต้องอาศัยกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการศึกษา แต่กฎหมายที่ภาครัฐบาลได้กำหนดเอาไว้ในปัจจุบันนั้น ยังมีอยู่น้อย ประกอบกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอื่นๆ ที่ยังมีไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงทำให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่รวมกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ยังไม่ดีเท่าที่ควรและตอบโจทย์ไม่ได้ครบถ้วน หากมีปัญหาเกิดขึ้นก็ไม่รู้จะแก้ไขได้อย่างไร จึงต้องอาศัยการลองผิดลองถูก ใช้เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ ว่าผลที่ออกมาจะเป็นไปในทางใด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

"เมื่อมีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเพิ่มเข้ามา จะเกิดเวทีของการต่อรอง เพราะไม่มีคนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพที่ถูกต้องนั้นเป็นอย่างไร ตัวอย่างหรือกรณีศึกษาในประเทศไทยยังมีน้อยและของต่างประเทศบางกฎหมายก็ไม่สามารถใช้ในประเทศไทยได้ จึงทำให้เกิดอุปสรรคมากมายที่ต้องใช้เวลาในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพนานขึ้น ในขณะเดียวกันก็ต้องหาคำตอบว่าในอนาคต การประเมินผลกระทบทางสุขภาพจะช่วยลดผลกระทบได้มากเท่าใด และหากเกิดปัญหาจะรับมืออย่างไร ในเมื่อปัจจุบันยังไม่มีแบบแผนที่ชัดเจนเท่าที่ควร"

สุคนธ์ หาดสร้อย , สัมภาษณ์ (19 เมษายน 2553)

- ตัวแทนของบ่ระชนชนในเขตพื้นที่โครงการที่ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันนี้ที่เป็นอยู่ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความเชื่อมั่นต่อการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพราะประชาชนยังคงได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและทางด้านสุขภาพอยู่ตลอด ถึงแม้ว่าจะมีการรับรองแล้ว แต่ก็ยังคงเป็นปัญหา เมื่อมีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเพิ่มเข้ามา ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วย แต่ก็ยังคงกังวลอยู่ว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ดีกว่าเดิมหรือไม่ ทำให้ประชาชนหวั่นเกรงและเกิดการต่อต้านโครงการทุกอย่างที่จะเกิดขึ้นตั้งแต่แรก ทั้งที่ยังไม่ทราบข้อมูลจริง

"หากคิดที่จะสร้างโครงการใดๆก็ตามนั้น สิ่งแรกที่สำคัญที่สุด คือทำอย่างไรให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความเชื่อมั่นว่า โครงการนั้นจะไม่ส่งผลกระทบใดๆต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพและหากเกิดขึ้น จะรับมือกับปัญหาและแก้ไขอย่างไร ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากหากโครงการนั้นบกพร่องไม่ดูแลตามกำหนดกฎหมายที่บังคับไว้"

กุศล ไชยเสริม , สัมภาษณ์ (9 เมษายน 2553)

ตารางที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคที่คิดเห็นว่าจะต้องพบจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพซึ่งนำมาใช้ร่วมกันกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ปัญหาและอุปสรรค
- เจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	การประเมินผลกระทบทางสุขภาพยังเป็นเรื่องที่ใหม่จึงทำให้แต่ละภาคส่วนเข้าใจแตกต่างกัน ซึ่งบุคลากรที่เกี่ยวข้องควร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ปัญหาและอุปสรรค
- ตัวแทนของกลุ่มบริษัทที่จัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม - ตัวแทนของประชาชนในเขตพื้นที่โครงการที่จัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพมากขึ้น เจ้าของโครงการก็จะศึกษามาตรการที่กำหนดไว้และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ถึงแม้ฐานข้อมูลอาจยังไม่ชัดเจน แต่คาดว่าในอนาคตจะมีการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น การรับฟังความคิดเห็นก็จะเน้นอธิบายเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเป็นหลัก ปัจจุบันการประเมินผลกระทบทางสุขภาพยังไม่มีกฎหมายและข้อมูลที่เกี่ยวข้องมารองรับเท่าที่ควร จึงอาจเกิดความผิดพลาด หากเกิดปัญหาไม่รู้ว่าจะรับมือแก้ไขอย่างไร ทั้งนี้ จึงอาศัยการลองผิดลองถูกไปก่อนในช่วงแรก และทำตามวิธีที่กฎหมายระบุมา โดยสิ่งที่จะให้ความสำคัญที่สุด คือ การให้ความเชื่อมั่นและรักษาสิทธิของประชาชน ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและบทบาทในการตัดสินใจในโครงการนั้น จากเดิมซึ่งมีแค่การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้วยังเกิดปัญหาตามมามากมาย ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นต่อโครงการนั้นๆ จึงอยากให้เคร่งครัดมากขึ้น ประชาชนต้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง รวมถึงเมื่อมีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเพิ่มเข้ามา ต้องสามารถแก้ไขและลดผลกระทบที่เกิดขึ้นได้จริง

5. ข้อเสนอแนะ แนวความคิดที่สามารถนำมาใช้พัฒนาให้การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ สามารถใช้ร่วมกันกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดีในอนาคต

- เจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาพรวมของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ เป็นเรื่องที่หลายฝ่ายต้องให้ความสำคัญ ซึ่งต้องมีฐานข้อมูลที่สำคัญ เกี่ยวกับโรค สารเคมีที่เป็นพิษจากกระทรวงสาธารณสุขที่ถูกต้องและชัดเจนกว่านี้ จะต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ให้กระจายสู่ภาคชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การมีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพโดยเฉพาะ การศึกษาและมาตรการที่กำหนดในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพต้องเพิ่มการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วย ซึ่งในอนาคตอาจจะมีการจัดทำรายงานเป็นคู่มือระบุเกี่ยวกับมาตรการที่จำเป็นต้องทำในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ สำหรับเจ้าของโครงการหรือบุคคลทั่วไปสามารถนำไปศึกษาและทำความเข้าใจได้เอง ตลอดจนมาตรการตรวจสอบต่างๆ ที่เคยใช้แนวทางเล่มเดียวกัน แต่ในอนาคตจะกำหนดอย่างชัดเจนเกี่ยวกับโครงการขนาดเล็ก กลางและใหญ่ เพื่อให้เกิดความถูกต้องและเชื่อมั่นมากกว่านี้

"หากในอนาคตมีการปรับปรุงฐานข้อมูลให้สามารถเชื่อมโยงกันได้ดีขึ้น จะทำให้การคาดการณ์ลดผลกระทบทางสุขภาพทำได้ถูกต้องและสะดวกขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนคู่มือเกี่ยวกับมาตรการตรวจสอบแก้ไข สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพได้ ก็จะทำให้การประเมินผลกระทบทางสุขภาพไม่เป็นเรื่องที่ยากลำบากอีกต่อไป"

อิสรพันธ์ กาญจนเรขา , สัมภาษณ์ (5 เมษายน 2553)

- ตัวแทนของกลุ่มบริษัทที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ในแง่ของผู้ที่ประสบปัญหาจากการทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เห็นว่าการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเป็นแนวทางที่ดีต่อภาคประชาชนและคำนึงถึงด้านสุขภาพมากยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลที่จำเป็น ยังมีน้อย กรณีศึกษาหรือตัวอย่างซึ่งเรานำมาจากต่างประเทศบางกฎหมายก็ใช้ไม่ได้ในประเทศไทย ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรมีที่ปรึกษาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพมากขึ้นกว่านี้ เพื่อทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ และช่วยเพิ่มศักยภาพในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพให้เป็นที่ยอมรับ

"การประเมินผลกระทบทางสุขภาพในปัจจุบันไม่มีแบบแผนที่ชัดเจนตายตัว การประเมินในทุกวันนี้เกิดจากการลองผิดลองถูกเพราะยังเป็นเรื่องที่ใหม่ จึงเบี่ยงประเด็นไปที่การให้ความสนใจในภาคประชาชนมากกว่าจะสนใจขั้นตอนหรือวิธีการ แต่จะคำนึงถึงผลประโยชน์และเรียกความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนให้เข้าใจในโครงการนั้น ซึ่งต้องใช้เวลาเพื่อศึกษาไปเรื่อยๆ เพื่อเป็นตัวอย่างต่อไป ในการนำกระบวนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด"

ดวงกมล พรหมสุวรรณ , สัมภาษณ์ (19 เมษายน 2553)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ตัวแทนของประชนชนในเขตพื้นที่โครงการที่ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ เมื่อมีเพิ่มเติมเข้ามาแล้ว ควรนำมาใช้ประโยชนให้มากที่สุด มีการวางแผนการดำเนินการให้เกิดความเชื่อมั่น และสามารถลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและทางด้านสุขภาพได้จริง ที่สำคัญควรมีมาตรการตรวจสอบและป้องกันอยู่ตลอด เพื่อให้ชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนบริเวณใกล้เคียงโครงการดีขึ้น รวมถึงการประชาสันพันธ์เกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ เพื่อรับทราบและสามารถออกความคิดเห็นได้

"อนาคตข้างหน้า การประเมินผลกระทบทางสุขภาพจะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่านี้ เข้าใจว่าตอนนี้อุปสรรคและปัญหาอาจจะมีอยู่บ้าง แต่ซึ่งที่ขาดไม่ได้เลย คือการคำนึงถึงสิทธิของชุมชน มีการตรวจสอบดูแลและป้องกันผลกระทบ รวมทั้งอยากให้หน่วยงานภาครัฐให้ความสนใจและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อเพิ่มศักยภาพในการประเมินผลกระทบให้ดียิ่งๆขึ้นไป"

อารีญา ปอมหาธรรมกิจ , สัมภาษณ์ (9 เมษายน 2553)

ตารางที่ 5 ข้อเสนอแนะ แนวความคิดที่สามารถนำมาใช้พัฒนาให้การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ สามารถใช้ร่วมกันกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดีในอนาคต

กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ข้อเสนอแนะหรือแนวความคิด
- เจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	การประเมินผลกระทบทางสุขภาพที่ดี จะต้องมีบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ อีกทั้งฐานข้อมูลที่จะต้องพัฒนาให้ดีขึ้น คาดว่าในอนาคตจะจัดทำคู่มือระบุถึงมาตรการตรวจสอบแก้ไขอย่างชัดเจน เพื่อให้เจ้าของโครงการได้นำไปศึกษา ตลอดจนการทำประชาวิจารณ์ที่ให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง
- ตัวแทนของกลุ่มบริษัทที่จัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	โดยรวมแล้วการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเป็นแนวทางที่จะช่วยลดผลกระทบทางสุขภาพได้ แต่ด้วยข้อมูลที่มีไม่เพียงพอจึงให้ความสำคัญกับภาคประชาชนมากกว่า โดยคำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดจากโครงการนั้นๆ และทำอย่างไรไม่ให้เกิดผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ข้อเสนอแนะหรือแนวความคิด
	กระทบต่อชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจและมั่นใจต่อโครงการนั้นๆ กับประชาชนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย
- ตัวแทนของประชาชนในเขตพื้นที่โครงการที่จัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	การประเมินผลกระทบทางสุขภาพเป็นวิธีที่ช่วยให้ประชาชนมีสิทธิและคำนึงถึงสุขภาพของประชาชนมาก ถึงแม้จะเป็นเรื่องที่ใหม่อยู่ แต่หากรัฐบาลมีกฎหมายควบคุมอย่างดีแล้ว เชื่อมั่นว่าจะช่วยลดผลกระทบทางด้านต่างๆได้ และยังช่วยเพิ่มศักยภาพของการประเมินผลกระทบในประเทศไทยได้อีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิจารณ์ผลการศึกษา

จากการศึกษาความคิดเห็นต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผลที่ได้มีประเด็นที่สำคัญควรอภิปรายดังนี้

จากการศึกษาพบว่าทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัวแทนของกลุ่มบริษัทที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และตัวแทนของประชนชนในเขตพื้นที่โครงการที่ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ความรู้ความเข้าใจเดิมที่ทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นเหมือนกันได้แก่ การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นวิธีการหรือแนวความคิดที่จะช่วยจัดการและควบคุมการดำเนินการของโครงการใดๆก็ตามที่จะสร้างขึ้น ในขณะเดียวกันต้องอยู่ภายใต้ความถูกต้องและรับผิดชอบต่อโครงการอันอาจก่อให้เกิดผลกระทบหรือปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของชุมชนบริเวณใกล้เคียง ทั้งนี้ กฎหมายหรือมาตรการตรวจสอบ ป้องกันและแก้ไขก็มีเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆตามลำดับ แต่ก็ยังมีช่องโหว่ที่ทำให้การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีความบกพร่องอยู่บ้างในบางส่วน ซึ่งทำให้เกิดการต่อต้านระหว่างภาคประชาชน ภาครัฐบาลหรือภาคเอกชน และเจ้าของโครงการเอง ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องอาศัยการร่วมมือกันแก้ไข เพื่อให้เกิดการพัฒนาการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในอนาคต แต่เมื่อมีการเพิ่มการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามาใช้ร่วมกันกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยในหลายๆด้าน มีความกระตือรือร้นและให้ความสนใจมากยิ่งขึ้นด้วย เพราะการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ นอกจากจะมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาในด้านการดูแลทางด้านสุขภาพของบุคคลแล้ว ยังสามารถชี้วัดระดับความน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ หากโครงการใดที่ผ่านการประเมินผลกระทบทางสุขภาพก็จะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือของชุมชนบริเวณใกล้เคียง และช่วยลดผลกระทบอันอาจจะเกิดขึ้นจากโครงการนั้นได้ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดีและเห็นพ้องต้องกันของทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเพิ่มเข้ามาในส่วนนี้ โดยเจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบและกำหนดมาตรการ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการในส่วนนี้ มีความเห็นว่าการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเป็นเครื่องมือที่เข้ามาเพิ่มให้เน้นศึกษาเพื่อลดผลกระทบทางสุขภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้เจ้าของโครงการมีความกระตือรือร้นที่จะควบคุมตรวจสอบการดำเนินโครงการอย่างเคร่งครัดมากขึ้น ต้องอาศัยความร่วมมือของภาครัฐบาล อาทิเช่น กรมสาธารณสุข กรมอนามัย ที่จะช่วยในเรื่องฐานข้อมูลที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นประโยชน์ในการประเมินผลกระทบและจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศได้ ในส่วนของตัวแทนของกลุ่มบริษัทที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งในปัจจุบันต้องมีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเพิ่มเข้ามาด้วย มีความเห็นว่า การประเมินผลกระทบทางสุขภาพจะช่วยให้เกิดความเป็นธรรมต่อภาคประชาชนให้เกิดความเข้าใจและยอมรับต่อโครงการนั้นๆ แต่เนื่องจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเป็นเรื่องที่ใหม่ ทำให้กฎหมายที่มารองรับ หรือข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องยังมีให้ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร จึงอาจส่งผลให้เมื่อรายงานมีปัญหาหรือเกิดข้อผิดพลาด ไม่ทราบว่าจะรับมือกับปัญหาอย่างไร เพราะกรณีศึกษาหรือตัวอย่างยังมีน้อย ประกอบกับ ยังไม่เข้าใจแบบแผนของรายงานที่ถูกต้องอย่างชัดเจนนัก ณ เวลานี้ การประเมินผลกระทบทางสุขภาพจึงเป็นไปแบบลองผิดลองถูกก่อน เมื่อเวลาผ่านไปจะเกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อทุกส่วนที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น และในกลุ่มที่ 3 ตัวแทนของประชาชนในเขตพื้นที่โครงการที่ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีความเห็นว่า การประเมินผลกระทบทางสุขภาพที่เพิ่มเข้ามา จะมีส่วนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของรัฐบาล ซึ่งทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในการดำเนินงานมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยลดผลกระทบทางสุขภาพและสิ่งแวดล้อมได้ แต่อยากให้มีการออกกฎหมายและบังคับใช้อย่างเคร่งครัด เพื่อให้การดำเนินงานไม่มีปัญหาเหมือนดังเช่นการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งสร้างปัญหาให้แก่ประชาชนมาหลายครั้งแล้ว ดังนั้น ประชาชนเห็นว่าการประเมินผลกระทบทางสุขภาพจะเกิดผลดี และช่วยรักษาสิทธิของมนุษยชนไว้ ถึงแม้จะเป็นเรื่องที่ใหม่ แต่หากมีการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ก็จะเป็นประโยชน์ต่อภาคประชาชนให้มีความเข้าใจในโครงการนั้น และสามารถยอมรับได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาความคิดเห็นต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความคิดเห็นจากการออกกฎหมายให้เพิ่มการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามาใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่เน้นศึกษาเพื่อลดผลกระทบทางสุขภาพ เป็นวิธีที่ช่วยให้เกิดความเป็นธรรมต่อภาคประชาชนที่อาจได้รับความเดือดร้อนจากโครงการซึ่งส่งผลต่อสุขภาพอนามัย และส่วนหนึ่งเพื่อให้เกิดการดำเนินการอย่างเคร่งครัดในการลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของโครงการนั้นๆ ที่อาจส่งผลเสียต่อชุมชนใกล้เคียงอีกด้วย การประเมินผลกระทบทางสุขภาพในต่างประเทศได้มีการดำเนินการอย่างแพร่หลายและประสบความสำเร็จดี ซึ่งในประเทศไทยถึงแม้จะเพิ่งเริ่มต้นแต่คาดว่าจะประสบผลสำเร็จและเป็นที่ยอมรับเช่นกัน อีกทั้ง การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทางรัฐบาลเองก็มีความมั่นใจว่าการประเมินผลกระทบทางสุขภาพจะมีศักยภาพที่ดีและเป็นที่ยอมรับของภาคประชาชนมากขึ้น นับจากนี้ จะมีการสร้างคู่มือเพื่อเจ้าของโครงการได้นำไปศึกษาได้ด้วยตนเอง การจัดองค์ความรู้ของกรมสาธารณสุข กรมอนามัย เพื่อใช้ในการประเมินผลกระทบให้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น และจะมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจในทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการให้ดียิ่งๆขึ้นไป

2. ตัวแทนของกลุ่มบริษัทที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ความคิดเห็นจากการที่มีกฎหมายเพิ่มการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามาในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จากเดิมซึ่งทำรายงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นเพียงการประเมินเพื่อลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่สามารถตรวจสอบหรือหามาตรการเพื่อแก้ไขได้ แต่เมื่อมีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามา การประเมินจะมีความซับซ้อนมากขึ้น เพราะจะต้องมีการประเมินทั้งสุขภาพจิตใจและสุขภาพกายซึ่งเป็นไปได้ยาก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการนั้นๆอย่างชัดเจน รวมถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมก็จะน้อยลงหรือไม่เกิดขึ้นเลยก็เป็นได้ ทั้งนี้ อยากให้มีที่ปรึกษาทางด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพให้มากขึ้นกว่านี้ รวมถึงการออก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กฎหมายที่มารองรับด้วย ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาการประเมินผลกระทบทางสุขภาพมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น เพราะการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในปัจจุบันได้เน้นในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม สุขภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของส่วนรวมซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดีอยู่แล้ว

3. ตัวแทนของประชนชนในเขตพื้นที่โครงการที่ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ความคิดเห็น จากเดิมที่การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังเป็นปัญหาอยู่มากมาย ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นไป แต่เมื่อมีการออกกฎหมายให้มีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามา ทำให้ประชาชนได้รับสิทธิมากขึ้น และมีความมั่นใจในการดำเนินงานของรัฐบาลยิ่งขึ้นด้วย หากกฎหมายที่เพิ่มเข้ามาสามารถบังคับใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ต่อจากนี้ ก็จะช่วยลดผลกระทบที่จะเกิดจากโครงการต่างๆมากขึ้น ซึ่งประชาชนมีความต้องการอยากให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการ มีการเข้ามาตรวจสอบดูแล และให้ประชาชนได้ออกความคิดเห็นหรือเสนอแนะในส่วนที่ประชาชนสงสัยหรือเกิดปัญหา หากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพสามารถช่วยลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อสุขภาพได้ ก็เป็นผลดีต่อภาคประชาชน รวมถึงอยากให้เจ้าของโครงการใส่ใจและรับผิดชอบต่อโครงการของตนด้วย ซึ่งประชาชนจะเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับในโครงการนั้นๆ หากมีการกำหนดมาตรการตรวจสอบแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 สรุปความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

	เจ้าหน้าที่สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	บริษัทที่ทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบ	ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการ
1. ข้อกังวลสงสัยและความคาดหวัง	มาตรการป้องกันและแก้ไขเพื่อลดผลกระทบทางสุขภาพจะจริงจังมากขึ้น ต้องศึกษาเพิ่ม	ยังต้องการกฎหมายเพื่อรองรับและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมอีก	ยังไม่ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับHIAมากเท่าที่ควร
2. ข้อดี ข้อเสียเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการของ HIA	ข้อดี ลดผลกระทบทางสุขภาพได้ชัดเจนขึ้น ข้อเสีย เจ้าของโครงการต้องศึกษามากขึ้น อาจเกิดปัญหาจากฐานข้อมูลที่ไม่ชัดเจน	ข้อดี ช่วยรักษาสิทธิชุมชนคำนึงถึงผลกระทบทางสุขภาพมากขึ้น ข้อเสีย ใช้เวลาในการศึกษามากขึ้น	มีแต่ข้อดี เพราะจะส่งผลให้มีการประเมินผลกระทบอย่างซับซ้อน ช่วยลดผลกระทบที่จะตามมาได้
3. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากHIA	HIAช่วยลดผลกระทบทางสุขภาพได้มากขึ้น เจ้าของโครงการมีความใส่ใจมากขึ้น	HIAจะช่วยแก้ไขปัญหาสุขภาพ สร้างความมั่นใจแก่ภาคประชาชน	จะมีการตรวจสอบอย่างเคร่งครัด ไม่เกิดปัญหาจากโครงการอีก
4. ปัญหาและอุปสรรคจาก HIA	บุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพยังน้อย แต่ละภาคส่วนมีความเข้าใจHIAแตกต่างกัน ฐานข้อมูล คู่มือที่เกี่ยวกับสุขภาพยังไม่ชัดเจน	กรณีศึกษาน้อย กฎหมายรองรับไม่ชัดเจน เกิดเวทีต่อรองเพราะยังไม่มีคนเข้าใจเกี่ยวกับHIAเท่าที่ควร	ขาดความมั่นใจว่าจะดีขึ้นจริง จะลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในระยะยาวหรือไม่
5. ข้อเสนอแนะหรือแนวความคิด	ให้มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านสุขภาพมากขึ้น มีฐานข้อมูลที่ชัดเจนขึ้น และกำหนดมาตรการลดผลกระทบให้เป็นขั้นตอนที่ใช้ได้จริง	ควรมีที่ปรึกษาให้ความรู้เรื่องHIA เพื่อเพิ่มศักยภาพให้เป็นที่ยอมรับแก่ภาคประชาชนมากที่สุด	ให้มีมาตรการกำหนดเคร่งครัด ลดผลกระทบจากโครงการได้คำนึงถึงสิทธิชุมชนมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ต้องมีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยนั้น ถึงแม้จะเป็นกฎหมายที่ออกมาใหม่ แต่หลายๆฝ่ายเห็นด้วยที่จะให้มีการดำเนินการร่วมกัน เพราะข้อดีที่สุดจะเน้นความเป็นธรรมเพื่อสังคมมากกว่า การดูแลสุขภาพของภาคประชาชน และรักษาสิทธิที่ประชาชนพึงมี แต่เนื่องจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเป็นเรื่องใหม่ ความรู้ความเข้าใจของแต่ละภาคฝ่ายจึงแตกต่างกัน อีกทั้งฐานข้อมูลทางด้านสุขภาพจากกระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัยก็ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร จึงเกิดปัญหาในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพอยู่ ตลอดจนกรณีศึกษาหรือตัวอย่างที่ต้องมาใช้ในการทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันต้องดูจากของต่างประเทศซึ่งในบางกฎหมายในประเทศไทยก็ไม่สามรถใช้ได้ จึงทำให้เป็นปัญหาอยู่หลายๆเรื่อง ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการศึกษาลองผิดลองถูกเพื่อให้เกิดความถูกต้อง และในส่วนของภาคประชาชน ที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพที่เพิ่มเข้ามาใหม่อย่างดี จึงควรให้การประชาสัมพันธ์ที่ดีกว่านี้ รวมถึงการเพิ่มบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านสุขภาพมากขึ้น เพื่อเป็นแรงผลักดันให้เกิดความเข้าใจอันดีในการกำหนดมาตรการป้องกันตรวจสอบแก้ไข ลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสุขภาพได้ และคาดว่าในอนาคตการประเมินผลกระทบทางสุขภาพจะพัฒนาขีดความสามารถให้เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. 2527. **จิตวิทยาสังคม**. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,กรุงเทพมหานคร.

กฤษณา พวงระกำ. 2553. **สัมภาษณ์**, 9 เมษายน 2553.

กุศล ไชยเสริม. 2553. **สัมภาษณ์**, 9 เมษายน 2553.

ชรัตน์ รุ่งเรืองศิลป์ และออมสิน อภิจิต. 2552. **คู่มือ การวิเคราะห์และประเมินผลผลกระทบสิ่งแวดล้อม**. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8, กรุงเทพฯ.

ดวงกมล พรหมสุวรรณ. 2553. **สัมภาษณ์**, 19 เมษายน 2553.

เดชรัต สุขกำเนิด วิชัย เอกพลากร และปัตพงษ์ เกษสมบูรณ์. 2550. **การประเมินผลกระทบทางสุขภาพเพื่อสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ แนวคิด แนวทาง และแนวปฏิบัติ**. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, นนทบุรี.

นีออน กลิ่นรัตน์. 2525. **การสร้างเครื่องมือในการวิจัยทางสาธารณสุข**. ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน, ขอนแก่น.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2513. **การหาสูตรเศรษฐมิติทางการศึกษาและกระสวนความเจริญที่สมดุล สำหรับประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

เบญจภรณ์ บุณยพุกกณะ. 2553. **สัมภาษณ์**, 19 เมษายน 2553.

ประจวบ งามดี. 2553. **สัมภาษณ์**, 9 เมษายน 2553.

ประสาน อิทธิพรกุล.2553. **สัมภาษณ์**, 5 เมษายน 2553.

ปรีดาภรณ์ วัฒนรัตน์. 2553. **สัมภาษณ์**, 19 เมษายน 2553.

แผนงานวิจัยและพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ(HPP-HIA). 2553. **การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ**. แหล่งที่มา: http://www.hpp-hia.or.th/ [1 เมษายน 2553].

พงษ์เพ็ชร คงพ่วง. 2553. **บทบาทของเทคนิคการแพทย์ต่อ EIA และ HIA**. แหล่งที่มา: http://www.medtechtoday.org/index.php?option=com_content&task=view&id=654&Itemid=84 [9 เมษายน 2553].

พงษ์ศักดิ์ เอื้อสุวรรณา. 2553. **สัมภาษณ์**, 5 เมษายน 2553.

พรรณี จันทราเลิศ.2553. **สัมภาษณ์**, 9 เมษายน 2553.

รสริน อมรพิทักษ์พันธ์. 2553. **สัมภาษณ์**, 5 เมษายน 2553.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2552. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2550**. แหล่งที่มา: http://th.wikipedia.org/wiki/ [4 เมษายน 2553]

สนธิ วรรณแสง เครือพันธ์ ใบตระกูล นิภาพร วัชรสินธุ์ และอินทิรา เอื้อมลฉัตร. 2541. **การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม**. ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม, กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ปทุมธานี.

สายันต์ หร่องเจริญ. 2553. **สัมภาษณ์**, 9 เมษายน 2553.

สุคนธ์ หาดสร้อย. 2553. **สัมภาษณ์**, 19 เมษายน 2553.

สุชา จันทน์เอม. 2520. **จิตวิทยาพัฒนาการ**. ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2523. **สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ

สุทธิชัย ถาวรพฤกษ์. 2553. **สัมภาษณ์**, 9 เมษายน 2553.

สุภาพ ดอกไม้. 2553. **สัมภาษณ์**, 9 เมษายน 2553.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2550. **แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม**. สำนักพิมพ์ คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, กรุงเทพฯ.

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2552. **ปรับปรุงจากประกาศคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ พ.ศ. 2552**. กรุงเทพฯ.

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2548. **ระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ.

องค์การอนามัยโลก. 2525. A guide to Health Impact Assessment. แหล่งที่มา: www.who.int [6 เมษายน 2553]

อารีญา ปอมหาธรรมชัย. 2553. **สัมภาษณ์**, 9 เมษายน 2553.

อินทนิล อินท์ชยะนันท์ และ ฉัตรวุฒิ สวัสดิผล. 2551. **แนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ**. สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.

อิสรพันธ์ กาญจนเรขา. 2553. **สัมภาษณ์**, 5 เมษายน 2553.

อุทัย บุญประเสริฐ. 2519. **รายงานการวิจัย การศึกษาแนวทาง**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สมุทรปราการ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ความคิดเห็นต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1. ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

อายุ.....เพศ.....

อาชีพ.....ตำแหน่ง / หน้าที่.....

ที่อยู่.....

2. ความคิดเห็นทั้ง 5 ด้าน โดยแบ่งคำถามได้ดังต่อไปนี้

1) ข้อกังวลจากเดิมที่มีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และเมื่อมีการเพิ่มการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเข้ามาใช้ร่วมด้วย มีข้อสงสัยและคาดหวังให้เป็นอย่างไร

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ มีข้อดีและข้อเสีย หรือไม่อย่างไร

3) ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเมื่อมีการใช้ร่วมกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และคาดหวังไว้อย่างไรในอนาคต

4) ปัญหาและอุปสรรคที่คิดเห็นว่าจะต้องพบจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพซึ่งนำมาใช้ร่วมกันกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

5) ข้อเสนอแนะ แนวความคิดที่สามารถนำมาใช้พัฒนาให้การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ สามารถใช้ร่วมกันกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดีในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

จากการศึกษาความคิดเห็นต่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์กับตัวแทนของแต่ละกลุ่ม รวมทั้งหมดจำนวน 16 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 คน

1. นางรสริน อมรพิทักษ์พันธ์ อายุ 38 ปี
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
กลุ่มพัฒนาระบบและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม

2. นายพงษ์ศักดิ์ เอื้อสุวรรณา อายุ 36 ปี
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
กลุ่มพัฒนาระบบและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. นายอิสรพันธ์ กาญจนเรขา อายุ 47 ปี
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
กลุ่มพัฒนาระบบและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4. นายประสาน อิทธิพรกุล อายุ 39 ปี
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
กลุ่มคมนาคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ตัวแทนของกลุ่มบริษัทเอกชน 2 บริษัทที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 คน

- บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง แอนด์ แมเนจเมนท์ จำกัด จำนวน 2 คน

5. ดร.เบญจภรณ์ บุณยพุกกณะ อายุ 34 ปี
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

6. นางสาวสุคนธ์ หาดสร้อย อายุ 30 ปี
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- บริษัท คอนซัลแทนท์ ออฟ เทคโนโลยี จำกัด จำนวน 2 คน

7. นางปรีดาภรณ์ วัฒนรัตน์ อายุ 33 ปี
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

8. นางดวงกมล พรหมสุวรรณ อายุ 36 ปี
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ ตัวแทนของประชนชนในเขตพื้นที่โครงการที่ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำนวน 8 คน

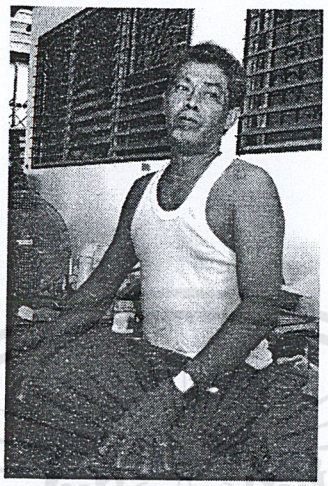

9. นายประจวบ งามดี อายุ 56 ปี วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4
ตำแหน่งหน้าที่ ประธานชุมชนประชาร่วมใจ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ 177 ซอยร่มเกล้า 27 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 10520

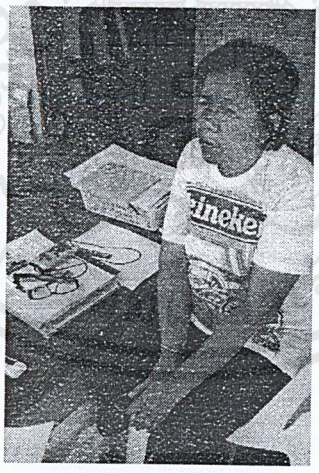

10. นางสุภาพ ดอกไม้ อายุ 60 ปี วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3
ตำแหน่งหน้าที่ เลขาธิการชุมชนร่วมใจพัฒนา หมู่ที่ 4 เขตลาดกระบัง
ที่อยู่ 655 ซอยร่มเกล้า 27 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 10520

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11. นางสาวกฤษณา พวงระกำ อายุ 26 ปี วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี

ตำแหน่งหน้าที่ ตัวแทนชุมชนร่วมใจพัฒนา

ที่อยู่ 292 ซอยร่มเกล้า 27 ถนนร่มเกล้า แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

12. นางอารีญา ปอมหาธรรมกิจ อายุ 39 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ เลขาธิการชุมชนเคหะนคร 2

ที่อยู่ 302 หมู่บ้านเคหะนคร 2 ถนนอ่อนนุช เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

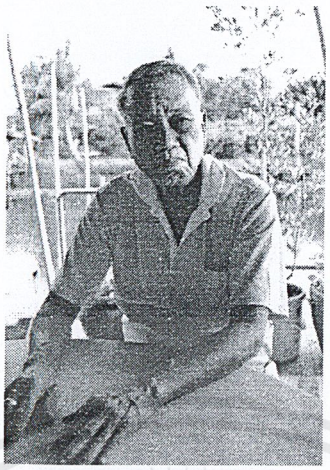

13. นายสุทธิชัย ถาวรพฤกษ์ อายุ 72 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ ตัวแทนชุมชนลาดกระบัง หมู่ที่ 3

ที่อยู่ 555 หมู่ที่ 3 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

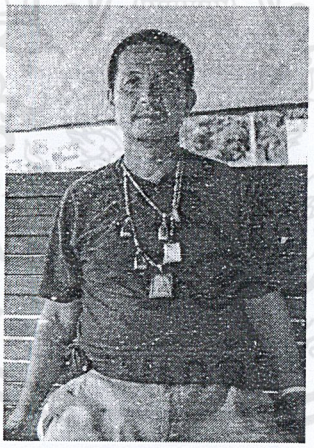

14. นายสายันต์ หร่องเจริญ อายุ 48 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ ประธานชุมชนปลูกศรัทธา หมู่ที่ 3 เขตลาดกระบัง

ที่อยู่ 527 หมู่ที่ 3 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

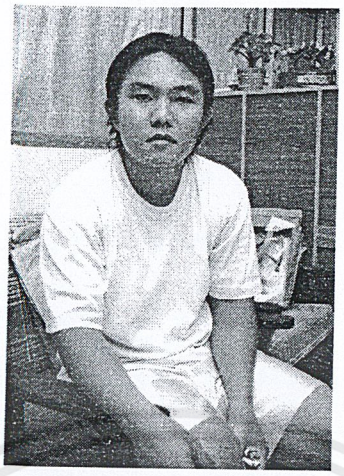

15. นายกุศล ไชยเสริม อายุ 29

ตำแหน่งหน้าที่ ตัวแทนหมู่บ้านร่มสุขวิลเลจ 4 ถ.ร่มเกล้า

ที่อยู่ 32/29 หมู่บ้านร่มสุขวิลเลจ 4 ถ.ร่มเกล้า เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

16. นางพรรณี จันทราเลิศ อายุ 68

ตำแหน่งหน้าที่ ตัวแทนหมู่บ้านรุ่งกิจ 4

ที่อยู่ 163/89 หมู่บ้านรุ่งกิจ 4 ถ.ร่มเกล้า เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้